Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 135 (6. 624) 1988 йил 13 июнь, душанба. Баҳоси 3 тийин

«Сиёсатимизнинг инсонпарварлик принциплари жамият маънавий тараққиётини, халқ маорифи ва маданиятини юксалтиришни таъминлашга қаратилгандир. Ўтган уч йил ичида маориф турли босқичлари ва даражаларини ривожлантиришга жиддий эътибор берилди.

...Илгаридан ишлаб келаётган ва янгидан тузилган бирлашмалар ва ижодий союзларнинг иши анча жонланди. Мамлакат тақдири учун санъаткорнинг масъулияти ҳақидаги масала алоҳида куч билан ўртага қўйилаётир».

(КПСС Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезисларидан).

XIX

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ТЕЗИСЛАРИ—УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

Менга сўз беринг

Маънавий камолот сари

Мамлакатимиз узра революцион қайта қуриш шабадаси кезмоқда. Одамлар енгил нафас олиб, демократия ва ошкоралик принципларининг қарор топишига катта умид боғламоқдалар. Яна бир неча кундан сўнг мамлакатимиз пойтахти Москвада Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси иш бошлайди. Конференция муҳокамасига қўйилаётган масалалар партия ва мамлакат учун ҳаётий аҳамиятга эга бўлган энг долзарб масалалардир. КПСС Марказий Комитетининг Тезисларида айтиб ўтилганидек: «Партия рўй-ростлик ва ошкоралик, ўтмишимиз ва ҳозирги кунимиз муаммоларини кескин муҳокама қилиш сиёсатини изчиллик билан ўтказаверади. Чунки фақат шундай сиёсатгина совет жамиятининг маънавий соғломлашувига, унинг инсонпарварлик табиатига ёт бўлган ҳамма иллатлардан халос бўлишига кўмаклашади». Дарҳақиқат шундай!

Редакциямиз «Ишончли мулоқот», «Кўнглимдаги гап», «Менга сўз беринг» рубрикаларини очгандан буён оқшомхонлардан мингдан ортиқ хат-хабарлар олди, мингдан ортиқ эса қўнғироқлар бўлди. Уларнинг оқими ҳамон тинмайди. Редакцияга мактуб йўллаётган ҳар бир коммунист, ишчи-хизматчи, студент-ўқувчи, пенсионер-меҳнат ветерани дилидагини айтмоқда, Тезислардаги сўзларга бажонидил қўшилаётганлигини изҳор этмоқда, шунинг билан таклиф ва мулоҳазаларини ҳам унутмаяпти.

— Ўтган уч йил мобайнида мамлакатимизда анчагина туб иқтисодий ўзгаришлар қилинди, — деб ёзади «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчиси А. Медведев — Масалан, корхоналарда давлат қабули жорий этилди. Шунингдек, Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги қонун ҳамда хўжалик ислоҳотига таъаллуқли бошқа қарорлар амал қила бошлади. Лекин биз, меҳнат коллективлари ана шу қарорларда таъкидланган имкониятлардан етарли фойдаланяпмизми? Менимча йўқ. Улар ҳали тўла куч билан ишлаётгани йўқ. Шу сабабли менда бир таклиф бор. **Қайта қуриш йилларида қабул қилинган Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги, кооперация, якка тартибдаги меҳнат фаолияти ҳақидаги қонунларнинг бажарилиши қаттиқ назоратга олинсин ва уларнинг бажарилаётганлиги мунтазам кузатиб борилсин.** Агар Тезисларда ана шу жумлалар бўлганида мақсадга мувофиқ бўларди.

КПСС Марказий Комитетининг Тезисларида совет жамиятида раҳбар ва ташкилотчи куч бўлган КПСС ролини ошириш, унинг мавқеини янада мустаҳкамлаш партияни поклаш тўғрисида ҳамманинг кўнглидаги гаплар бор.

— Мен партиянинг ана шу йўлини тўла қўллаб-қувватлайман, — деб ёзади ўз мактубида 1941 йилдан КПСС аъзоси, уруш ва меҳнат ветерани Т. Обидов. — В. И. Ленин даврида партия социалистик янгиланиш идеологиясини мунтазам шакллантириб, омма орасида ташкилий ва сиёсий ишларни кучайтириб, кадрларни тарбиялаш ва жой-жойига қўйишга катта эътибор бериб келган эди. Турғунлик йилларида ленинча принциплар бузилди. Кадрларга эътиборсизлик сусайди. Шунинг учун ҳам партиянинг роли бўшашиб кетди. Тезисларда айтилганидек, **«Сайлаб қўйиладиган лавозимларни эгаллаш соҳасида чеклашларнинг йўқлиги кадрларнинг янгиланишидан иборат табиий жараённинг бузилишига олиб келди, раҳбар ходимларнинг бир қисми ўз лавозимларини умр бўйи берилган, деб била бошлади, ўзларини нуқсонсиз деб ҳисоблашга ўрганиб қолди, ҳокимиятни суиистеъмол қилди, оддий партия аъзоларига, меҳнаткашларга эътиборсизлик билан қаради.** Бугунги кунда **ана шуларни таҳлил қилар эканмиз, ПАРТИЯ ИШИНИ ТУБДАН ҚАЙТА ҚУРИШ КЕРАКЛИГИНИ СЕЗМОҚДАМИЗ. ШУНИНГ УЧУН ҲАМ МЕН БЎЛАЖАК КОНФЕРЕНЦИЯДА ПАРТИЯНИНГ ДЕМОКРАТИК ЦЕНТРАЛИЗМ МАСАЛАСИНИ КЎРИБ ЧИҚИШНИ ТАКЛИФ ҚИЛАМАН.**

— Биз коммунистлар фақат тепадан буйруқ берилсагина ишлашга, уни робот каби бажаришга ўрганиб қолган эдик. Партия ташкилотлари ҳам район ёки шаҳар партия комитетидан бирор бир мавзуга бағишлаб йиғилиш ўтказишга кўрсатма берсагина амалга оширишарди. Бу коммунистларнинг активлигини мутлақо йўққа чиқарарди,—деб ёзади Октябрь районининг «Марказ—26» кварталида истиқомат қилувчи, «Оптика» магазини ходими КПСС аъзоси С. Раҳимов. — **Шунинг учун ҳам совет жамиятида демократияни кенгайтириш лозим. Бошланғич партия ташкилотларига кўпроқ мустақиллик бериш керак. Ана шундагина ташаббускорлик кўпаяди, активлик ошади, ишга ижодий ёндошилади.**

Редакцияга келаётган кўпгина хатларда партия аппарати структурасини ўзгартириш тўғрисида сўз юритилади. Оқшомхонлар А. Ҳасанбоев, Ў. Шербоев, Т. Ҳасанов ва бошқалар партия комитетлари қошидаги тармоқ бўлимларини қисқартиришни таклиф қилишган. **Уларнинг фикрича, тармоқ бўлимлари ва уларнинг ходимларини қисқартириш сиёсий маънога эга экан. Бундай «тортилиш» раҳбарликнинг буйруқ бериш услубларини камайтиради. Партиявий-сиёсий ишларни оширишга, бошқа ишларга ортиқча куч сарфламасликка, партия аппарати харажатларини бир мунча қисқартиришга олиб келади.** Нима дейсизлар? Бизнингча улар ҳақ. Чунки ҳаётимизнинг ҳамма жабҳасида қисқартириш, умумлаштириш ишлари олиб борилялти. Партия энг аввало буни ўзидан бошлаши керак. Шу ўринда оқшомхон А. Маҳкамовнинг фикри жуда ўринлидир.

— Мен коммунистман. Кўп йиллардан бери ички ишлар органларида меҳнат қиламан. Лекин бир нарсага ҳайронман. **Шаҳар партия комитетларидаги ҳамма бўлимларнинг бўлиши шартмикан? — деб ёзади у.** Конференцияда ана шу масалага эътибор берилса менимча ютқазмаймиз.

— Мен олий даражадаги Совет — Америка музокараларини зўр қизиқиш билан кузатиб бордим, — деб ёзади уруш ветерани, оқтепалик Т. Маҳмудов. — Қуролсизланиш соҳасида яна бир катта қадам ташланди, деб ҳисоблайман. Партия ва ҳукуматимизнинг тинчликни қарор топтириш борасида олиб бораётган ишлари диққатга сазовор. Совет-Америка муносабатларининг муайян даражада яхшиланиши фикримнинг исботидир. Ядро уруши хавфини бартараф этиш сари тинмай курашиш лозим. Совет кишилари партия бошчилигида химия қуролларини тақиқлаш учун курашар эканлар ҳеч шубҳа йўққи, ер юзида тинчлик кабутарларининг бемалол учиб юришига эриша оламиз. Шунинг учун ҳам Тезислардаги **«Қуролсизланиш соҳасида биз олисни кўзловчи ечимларни таклиф қилдик. Кенг ён беришларга тайёр эканлигимизни кўрсатдик»**, деган сўзлардан сўнг **«Бундан буён ҳам ана шу йўлни давом эттираверамиз»** деган жумлалар қўшиб қўйилса ҳамманинг дилидаги гап бўлади.

— Қайта қуриш даврида ким коммунист бўла олади? — деб ўз хатини бошлайди Тошкент тепловоз депоси ишчиси, слесарь-ремонтчи М. Ҳакимов. — Албатта давримизнинг энг илғор, онгли кишилари. Мен уларни жамиятимизнинг ҳаракатлантирувчи механизми деб биламан. **Эндиликда партияга қабул қилишда демократия ва ошкоралик принциплари қарор топмоқда.** Турғунлик йилларида бу ҳақда гап бўлиши ҳам мумкин эмас эди. Ўғлим партияга ўтмоқчи бўлди. Аммо «олғир»лардан унга навбат келмади. Яқинда партия йиғилишида уни муҳокама қилишиб, партия сафига ўтишга тавсия беришибди. Бундан жуда хурсанд бўлдим. **Партияга қабул қилишда кўпроқ ошкоралик бўлсин, демократия бўлсин. Ана шундагина биз ҳақиқий коммунистни танлаб оламиз.**

Албатта айни пайтда партия сафларини мустаҳкамлаш учун кураш кетяпти. Унинг составини ҳам яхшилаш шу куннинг долзарб масаласидир.

Ўтган йили партияга 585 минг киши қабул қилинган. Янги қабул қилинганлар ичида асосий ўринни ишчи-деҳқон вакиллари ташкил этади. Партия ташкилотлари ҳар бир кандидатни меҳнат коллективларининг очиқ йиғилишларида ҳар томонлама муҳокама қилмоқдалар. Партиясизлар ҳам ўзларининг фикрини билдирмоқдалар.

— Район партия комитети бюроси йиғилишларида партия аъзолигига ва кандидатликка ўтаётган кишилар баъзан юзма-юзаки, номигагина имтиҳондан ўтказиларди. Эндиликда бундай қалбакиликка мутлақо чек қўйиш керак, — деб таъкидлайди ўз хатида Тошкент қишлоқ хўжалиги институти доценти Б. Рихсиев. — Менимча, **бундай усулни ҳам ўзгартириш пайти етди. Бошланғич партия ташкилоти партия аъзолигига хоҳ у кандидат бўлсин, хоҳ у аъзоликка ўтсин ўз йиғилишида узил-кесил қабул қилиши керак. Район партия комитети ёки шаҳар партия комитетига эса фақат КПСС аъзосига ҳужжатларни топшириш вазифаси қолсин. Ёки агар зарур бўлган тақдирда у партком қарорини инкор этиши мумкин.**

Шунингдек, ана шу мазмунда редакцияга хат йўллаган коммунист А. Бобомуҳамедов ҳам тавсияномалар хусусида ўз фикрини билдирган.

— Яқинда бизнинг ишхонада бир ишчини партияга ўтказдик, — деб ёзади у. — Тавсияномаларни у ўзи билан «апоқ-чапоқ» бўлиб юрадиган энг яқин кишиларидан олди. Чунки бошқалар бермас эди-да! Унинг баъзи қилиқлари бошқаларга маълум эди. Очиқ партия йиғилишида коллективнинг кўпчилиги унинг номзодига қарши овоз берди. Шундай қилиб у партияга ўта олмади. Тавсиянома берганлар эса ер чизиб қолдилар. **Шунинг учун ҳам тавсиянома берувчилар бу ишга жиддий ёндошишлари керак. Буни шундай қилиш мумкин: партия йиғилишида сўзга чиққан коммунистларнинг фикр-мулоҳазалари асосида тавсиянома ёзиш керак.**

— Ҳаётимизнинг ҳамма жабҳаларида туб ўзгаришлар амалга оширилаётгани жуда қувончли ҳолдир, — деб ёзади газетхон, кўп болали она, юнусободлик Р. Шокирова. — **Аммо мени бир нарса ўйлантиради. У ҳам бўлса қоғозбозлик. Тўғри, ҳужжатлар керак. Аммо уларни ҳаддан ташқари кўпайтириш зарурмикан?** Айтайлик, паспортингизда прописка қилинганлиги тўғрисида муҳр бор. Бирор жойга ҳужжат топширмоқчи бўлсангиз, турар жойингиздан справка олиб келинг, деб айтишади. Ахир бу қоғозбозлик эмасми? Турмуш ўртоғим бўлса доимо ишдан кеч келади. Қаердан келаяпсиз, деб сўрасам, мажлисдан деб жавоб беради. Демак, **айтмоқчиманки, қоғозбозликни камайтириш, мажлисбозликни қисқартириш керак. Қайта қуриш даврида ҳамма нарса лўнда ва жўн бўлиши лозим.**

✦ «МЕНГА СЎЗ БЕРИНГ» рубрикасига келаётган мактублар тинмайди. Биз оқшомхонларнинг қимматли фикр ва мулоҳазаларидан албатта фойдаланамиз. Шунингдек, бу ҳафта почтасига ўз мактубларини йўллаган оқшомхонлар Э. Хидиралиев, А. Шокиров, М. Саидбоева, А. Жуманазаров, Б. Хўжамбердиев, А. Баҳодиров ва бошқаларга ҳам миннатдорчилик билдирамиз. Шу билан бирга, фикр-мулоҳазаларга бой, сермазмун мактублар кутамиз.

Т. ТОШЕВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

ЗАМОНДОШИМИЗ

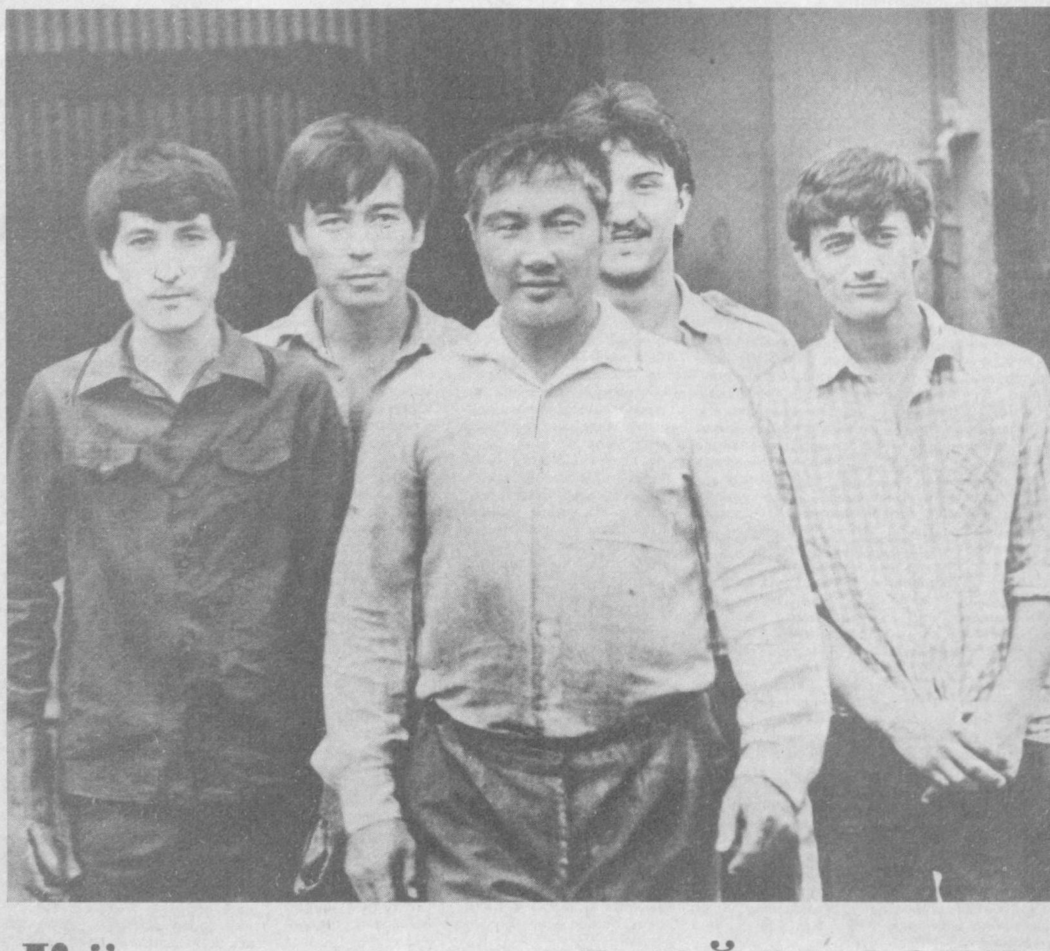

Қўлингиз дард кўрмасин

Бу сўзлар фақат шифокорларга қаратагина эмас, ўз касбининг усталарига — қўли гул барча меҳнат аҳлларига қарата айтилади. Суннат (суратда: ўртада) ёшлигида ана шу сўзларни ўзи туғилиб ўсган маҳаллада ҳам, мактабда ҳам, қўйингчи — ҳамма жойда кимнинг шаънига айтишса, ўша кишилар унинг кўзига бошқача, сеҳрли одамлардек туюларди.

Кўнглига ёшлигидаёқ ана шу яхши ниятни туккан Суннат машиналар «шифокори» бўлишга аҳд қилди.

Бундан йигирма уч йил муқаддам автомобиль ремонти заводига ишга кирди. Эҳ-ҳе, ҳолва деган билан оғиз чучимас экан. Дунёда машина шифокорлигидан қийин иш йўқ экан. Нега дейсизми? Одам-ку бирон жойи оғриса ўз оёғи билан шифокор ҳузурига инқиллаб келади, қаери оғриётганини айтиб беради. Аммо машинанинг тили йўқ, «соқов». Салкам чорак асрдан буён тилсиз машиналарга «жон» киритиб келаётган ҳамкасблари билимига ичида таҳсин ўқийди.

Суннат машина кузовини монтаж қилиш цехида ишлайди. Ўзига ҳам, бошқаларга ҳам шундай бир талаб қўяди: мана, сиз олис тоғлар орасидаги йўлда ёки саҳрода машинада қурилиш материали ташияпсиз. Бирдан машинангиз бузилиб қолди, дейлик. Шофернинг фиғони осмонга чиқади, ён-атрофида эса ҳеч ким йўқ...

С. Абдукаримов монтаж-ремонт пайтида доим ана шу ҳолатни кўз олдига келтиради. Шунинг учун ўз ишига виждонан ёндошади, «қўл учида» ишлашни ёқтирмайди.

Йиллар ўтган сайин «Ўзавторемонт»нинг 10-заводида унинг бу фидойилиги оғизга туша борди. Уни маъмурият ва коллектив бригадир бошлиғи этиб тайинлади.

Бугина эмас, ҳалол ва самарали меҳнати туфайли у «Шавкатли меҳнати учун» медали билан тақдирланди. Доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига таъсис этилган юбилей медалини олишга сазовор бўлди.

Ҳозир у етакчилик қилаётган бригада корхонанинг энг яхши коллективларидан бири ҳисобланади.

Пайвандловчи Ҳамид, шофёр Далабойлар ҳам Суннат изидан бориб, ўзига хос онлавий ишчилар сулоласини ташкил этишди.

Энди кўпчилик «Қўлларингиз дард кўрмасин, Абдукаримовлар сулоласи!» дейишмоқда.

Ҳ. АБРОРОВ.

✦ СУРАТДА: Суннат Абдукаримов.

Т. Каримов фотоси.

13 июндан 19 июнгача

Об-ҳаво ва саломатлик

Н. А. Семашко номидаги курортология ва физиотерапия илмий-тадқиқот институтининг илмий раҳбари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор Н. М. Мажидов таҳрири остида.

Ўзбекистон ССР Гидрометеорология марказининг маълумотларига кўра шу ҳафта мобайнида Тошкентда кам булутли, қуруқ ҳаво кутилмоқда. Шарқдан шамол секундига 7—12 метр тезликда эсади. Кечқурун ҳаво 18—23, кундузи эса 33—38 даража иссиқ бўлади. Ҳафта мобайнида ўртача ҳарорат одатдаги нормага яқин бўлади.

Н. А. Семашко номидаги курортология ва физиотерапия илмий-тадқиқот институти медик об-ҳаво маълумотлари ва об-ҳаво таъсирининг олдини олиш маркази мутахассисларининг фикрига кўра, бундай об-ҳаво шароитларига таъсирчан беморларнинг аксариятига нохуш реакция бермайди. Бироқ кундуз кунлари ҳароратнинг кўтарилиши, ҳаво намлигининг пасайиши айрим беморларга нохуш таъсир этиши, шу жумладан қон томир ва юрак хасталикларига чалинган, ўпка ва бўғинлари хасталанган кишиларда ўзгаришлар содир бўлиши мумкин.

Ана шу хасталикларнинг олдини олиш учун бундай беморлар очиқ ҳавода, соя-салқин жойларда кўпроқ юришлари керак. Даволовчи врачнинг тавсиясига биноан нафас олиш билан боғлиқ машқларни бажаришлари, ҳарорати бир мунча паст бўлган сув муолажаларини қабул қилишлари керак.

Футбол

◎ ЕВРОПА ЧЕМПИОНАТИ

Биринчи учрашув—биринчи ғалаба

ГФРда давом этаётган Европа чемпионатида бугун навбатдаги учрашувлар ўтказилди. Маълумки, мамлакатимиз терма командаси иштирок этаётган группада Голландия, Англия ва Ирландия командалари ҳам бор.

Командамиз дастлабки учрашувни Кёльн шаҳрида Голландия терма командаси билан ўтказиб, муҳим ғалабани қўлга киритди. Ўйин Голландия терма командаси устунлигида ўтган бўлса ҳам учрашувнинг 54-минутида В. Рац дарвозага йўллаган ягона тўп терма командамизга ғалаба олиб келди. Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, голландияликларнинг бир қанча ҳужумларини бартараф этишда терма командамиз дарвозабони Р. Дасаев маҳорат кўрсатди.

Шу группадаги иккинчи учрашув — Ирландия — Англия терма командалари ўйини ҳам худди шу ҳисобда [1:0] тугади. Бу учрашувнинг шу ҳисобда тугаши кўпгина футбол мухлисларини ҳайратга солди. Чунки, бу группада Голландия, Англия ва СССР терма командалари энг кучли ҳисобланарди. Шунинг учун кўпгина футбол мухлислари чемпионатнинг келгуси босқичига ана шу уч командадан иккитаси йўлланма олиши мумкин, деган тахмин қилишаётган эди.

Иккинчи учрашувни мамлакатимиз вакиллари Ирландия командаси билан ўтказишади.

◎ СССР ЧЕМПИОНАТИ

Йирик ҳисобда

Ўтган шанба куни биринчи лига командалари навбатдаги тур ўйинларини ўтказишди.

Тошкентнинг «Пахтакор» командаси Ланчхутининг «Гурия» коллективини қабул қилди. Учрашув 3:0 ҳисобида пахтакорчилар фойдасига ҳал бўлди.

Учрашувнинг 44-минутида Г. Роткович рақибларнинг бир неча ўйинчисини алдаб ўтиб, тўпни дарвозага аниқ йўллади. 67-минутда худди шундай имкониятни М. Кабаев ҳам қўлдан бермади. 83-минутда эса С. Ковшов узатган тўпни А. Абдураимов дарвозага аниқ йўллади. Шундай қилиб, пахтакорчилар ўз майдонларида иккинчи учрашувни ҳам ғалаба билан якунлаб, мавқеларини яхшилаб олишди.

Шу турнинг қолган учрашувлари қуйидаги натижаларни берди: «Даугава» — «Шинник» — 1:2, АСК «Карпати» — «Таврия» — 0:0, «Ротор» — «Спартак» — 2:1, АСК [Р]— «Динамо» [Ст.] — 2:1, «Звезда» — «Кузбасс» — 0:0, «Геолог» — МАСК — 2:1, «Помир» — «Динамо» [Бт.] — 4:1, «Котайк» — «Заря» — 3:1, «Кубань» — «Ростсельмаш» — 1:0, «Колос» — «Металлург» —1:2.

СЎНГГИ СОАТДА

ТАСС ХАБАРЛАРИ ВА МАРКАЗИЙ МАТБУОТ САҲИФАЛАРИДАН

✦ Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош секретари Хавьер Перес де Куэльяр ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш юзасидан дастлабки маросимлардан бирида ҳозир бўлиш ҳақидаги Совет Иттифоқининг таклифини муҳим ташаббус сифатида қабул қилди. Унинг расмий вакили ана шу ҳақда ТАСС мухбирига хабар қилди.

✦ Англиянинг «Обсервер» ҳафтаномаси тасдиқлашига қараганда, Эрон билан Покистон яқинда ядро соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида махфий битимни имзолаганлар, деб хабар беради Франс Пресс агентлиги.

Эрон атом энергетикаси ташкилотининг президенти Риза Амероллахи ва унинг покистонлик ҳамкасби Мунир Аҳмад Хон имзолаган битим эронлик мутахассисларнинг Покистонда стажировкадан ўтишини кўзда тутади.

✦ Эроннинг тезюрар моторли қайиқлари шанба куни Форс кўрфазида Британиянинг «Эссо Демеция» супертанкерига ҳужум қилдилар, деб хабар беришади ахборот агентликлари. Ҳужум натижасида танкерда ёнғин чиққан. Экипаж орасида жабрланганлар йўқ.

✦ Яқин 50 йил ичида Ернинг ўртача ҳарорати Цельсий бўйича 1,5 — 4,5 градусга, океан сатҳи эса 0,2 — 1,4 метрга кўтарилади — ГФР бундестаги қидирув комиссиясининг хулосаси ана шундай, деб хабар беради Франс Пресс агентлиги. Ҳароратнинг кўтарилиб боришига асосий сабаб — саноат чиқиндиларининг атмосферага чиқариб ташланиши давом этаётганлигидир.

✦ Америка Қўшма Штатлари шу йилнинг август ойида ҳар йилги «Рефорджер» номи остида ўтадиган маневрларда иштирок этиш учун 17 минг солдатни юборишни мўлжалламоқда, деб хабар беради Франс Пресс агентлиги. Август-сентябрь ойларида ГФР территориясида ўтадиган маневрларда ҳаммаси бўлиб 97 минг солдат иштирок этади.

✦ Америка Қўшма Штатларининг аҳолиси ҳозир 244 миллион 440 минг кишини ташкил этади, деб хабар беради Доннелли иқтисодий ахборот хизмати. Унинг ҳисоб-китобларига қараганда 1980 йилдан 1987 йилгача мамлакат аҳолисининг ўсиши 18 миллион кишини ташкил этибди.

✦ Жанубий Корея студентлари мамлакатнинг бирлашиши билан боғлиқ масалаларни муҳокама этиш учун Шимолий кореялик ўз тенгдошлари билан учрашиш ғоясидан воз кечмасликларини эълон қилдилар, деб хабар беради Франс Пресс агентлиги. Маъмурлар бундан аввалги уринишни барбод этишга муваффиқ бўлдилар. Ўшанда қарийб 900 студент ҳибсга олинган эди.

«...Туб ислоҳотни ишлаб чиқиб, амалда тадбиқ этишга зўр куч-ғайрат сарфланди. Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги, кооперация, якка тартибдаги меҳнат фаолияти ҳақидаги Қонунларнинг қабул қилиниши бу йўлдаги катта босқичлар бўлди. Мамлакатда корхоналарни хўжалик ҳисобига, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг илғор усулларига, ўзини ўзи бошқарувга ўтказиш соҳасидаги кенг миқёсли иш авж олдириб юборилди. Бу усуллар меҳнат коллективларининг ташаббусини, одамларнинг омилкорлигини қулф урдиради, энг кўп самарадорлик билан ишлашга ундайди, ҳамма шакллардаги текисчиликни таг-томири билан йўқотишга кўмаклашади, демократиялаш жараёни учун моддий пойдевор яратади».

(КПСС Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезисларидан).

Хўжалик ҳисоби дарси

Янги усул пойдевори

4-машғулот

Маълумки, ишлаб чиқариш жараёнида кўплаб хом ашё, материал, ёқилғи, энергия, комплектловчи деталлар, узеллар, агрегатлар ишлатилади. Ишлаб чиқаришнинг ва маҳсулот сифати моддий-техника таъминотининг узлуксиз бўлиши, хом ашё, материаллар сифатига бирмунча боғлиқ. Айниқса, тўла хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаб ишлаш шароитида моддий-техника таъминоти, корхоналараро муносабат муҳим аҳамият касб этади.

Ҳозирги кунда моддий-техника таъминотида бирмунча камчиликлар мавжуд бўлиб, бу камчиликлар ҳам маҳсулот сифатига, ҳам ишлаб чиқариш планларини бажаришга салбий таъсир кўрсатмоқда. Хўш, қандай камчиликлар устида гап боряпти? Умумлаштириб айтадиган бўлсак, камчиликлар асосан моддий-техника таъминотига оид масалаларнинг ўз вақтида ҳал қилинмаслиги, яъни хом ашё, материалларнинг сифати етарли эмаслиги ва уларни истеъмол қилувчи корхоналарга ўз вақтида етказиб берилмаслиги. Бунинг сабаби нима? Асосий сабаб — план топшириқларининг ўз вақтида бажарилмаслиги, юкларни ташувчи транспорт корхоналари, ташкилотларининг ишидаги камчиликлардир. Асосий нуқсон маҳсулотни ишлаб чиқариш, транспорт корхоналари, истеъмол қилувчилар орасида системанинг йўқлиги. Шу туфайли моддий-техника таъминотида узилиш рўёбга чиқади.

Тошкент шаҳар статистика бошқармасининг хабарига кўра, 1988 йил биринчи кварталида маҳсулот ишлаб чиқаришнинг шартномалар бўйича бажарилиши 98,3 процентни ташкил қилган. Шаҳардаги шартнома бўйича ишловчи корхоналардан 19 таси ўз мажбуриятларини бажармаганлар. Шартнома бўйича планни бажариш даражаси анча юқори бўлишига қарамай бу анча ташвишли ҳолат ҳисобланади. Гап шундаки, ҳатто битта корхона шартнома планини бажармаса ҳам бошқа корхоналарнинг ишига анча ёмон таъсир кўрсатиши мумкин. Чунки халқ хўжалигида корхоналар бир-бирлари билан занжирдек боғланганлар. Корхоналар бир-бирларига ўз маҳсулотларини жўнатадилар ва ишлаб чиқариш жараёнида фойдаланадилар. Шу туфайли агар сув, газ, электр энергияси билан таъминловчи ташкилотлар бир неча соат ишламай қолсалар, ҳамма корхоналарга катта иқтисодий зарар етказилиши мумкин. Худди, шунингдек, хом ашё, материаллар таъминотида ҳам узилиш бўлиб қолса, корхона, бирлашма иқтисодига анчагина зарар етказиши мумкин.

Хўш, моддий-техника таъминотини яхшилаш учун қандай шарт-шароитлар бор ва улардан қандай фойдаланиш керак? Агарда давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги қонунга мурожаат этсак, шу қонуннинг биринчи банд, 3-пунктида халқ хўжалиги ва гражданларнинг керакли маҳсулотларга бўлган эҳтиёжини қондириш, юқори сифатли маҳсулотни кам сарф билан ишлаб чиқариш корхоналарнинг асосий вазифаси эканлиги ва истеъмол қилувчиларнинг маҳсулот ва кўрсатиладиган хизмат сифатига бўлган талаблари корхоналар учун мажбурий эканлиги қайд қилинган. Шу қонунда ҳар бир корхона ўз маҳсулотининг сифатини ошириши ва маҳсулот сифатини талабга жавоб берадиган даражага кўтариш шартлиги ҳам қайд қилинган.

Қонуннинг 9-банд, биринчи пунктида корхона, бирлашмаларнинг юқори ташкилотлари маҳсулот сифатининг ва маҳсулот таннархининг, баҳосининг номувофиқ юқори бўлишига йўл қўймасликлари ҳам уқдириб ўтилган. Бундан ташқари маҳсулотни ишлаб чиқариш ва харид қилишда сунъий равишда ишлаб чиқаришни чеклаш ёки монополия тенденцияларига йўл қўймаслик каби муҳим кўрсатмалар ёзилган. Қонунда маҳсулот сифатини ошириш учун узлуксиз иш олиб бориш, бунинг учун технологик жараёнларни узлуксиз такомиллаштириш, ишлаб чиқаришда қўлланиладиган дастгоҳлар ва ускуналарни доимо такомиллаштириш, ишчи-ходимларнинг малакасини тинмай ошириш бир-неча бандларда қайд қилинган.

Қонуннинг 15-бандида корхоналар ишлаб чиқарилган маҳсулотни истеъмол қилувчиларга тузилган шартномаларга биноан ўз вақтида етказиб бериш учун иқтисодий жавобгар эканликлари ва ҳар қандай корхона моддий-техника таъминоти ташкилотлари билан моддий-техника таъминоти бўйича шартномалар тузиш ҳуқуқига эга эканликлари ёзилган.

Моддий-техника таъминоти ташкилотларининг узоқ муддатга битилган шартномаларни бир томонлама бузиш ёки уларга айрим ўзгартириш киритишга ҳақлари йўқлиги кўрсатилган (15-банд 3-пункт).

Мабодо бир корхона иккинчи бир корхонага сифатсиз, талабга жавоб бермайдиган маҳсулот жўнатадиган бўлса, иккинчи корхона бундай маҳсулотни қабул қилмаслиги мумкин ва тузилган шартномани бекор қилиши мумкин. Келтирилган зарарни эса биринчи ташкилот тўла қоплаши шарт. Бундай ҳолларда давлат моддий-техника таъминоти ташкилотлари иккинчи корхонага бошқа корхонани (маҳсулот етказиб берадиган) бириктиришлари лозим. (15-банд, 4-пункт).

Қонунда юкларни истеъмолчиларга ўз вақтида етказиб бериш транспорт ташкилотларининг масъулияти эканлиги ҳам қайд қилинган. Келтирилган шарт-шароитларга тўла риоя қилинса, ўйлаймизки, моддий-техника таъминоти яхши изга тушиб кетади ва бу соҳадаги камчиликлар бартараф бўлади. Албатта, қонун ўз-ўзидан моддий-техника таъминотини яхши изга сололмайди. Бунинг учун корхона (бирлашмалар)да қонундан тўғри фойдаланган ҳолда қуйидаги ишларни олиб бориш керак.

Аввало, ҳар қандай корхона — бирлашма-истеъмолчи, бошқа корхона — бирлашма-ишлаб чиқарувчи билан шартнома асосида, бири маҳсулотни сифатга бўлган талабга биноан ишлаб чиқариши ва истеъмолчига кўрсатилган муддатда маълум ҳажмда етказиб бериши ва иккинчиси етказиб берилган маҳсулотни эътирозсиз қабул қилиб олганидан кейин унинг қийматини тўлаш мажбуриятини олиши керак. Бундан ташқари, маҳсулотни жўнатувчи ташкилот билан транспорт ташкилоти ўртасида ва транспорт ташкилоти билан юкни қабул қилиб олувчи ташкилот ўртасида ҳам юкларни ўз вақтида етказиб бериш, ўз вақтида тушириб олиш шартлари битимда ўз аксини топиши керак.

Бу ерда энг муҳими шуки, мабодо битимда кўрсатилган шартлар бузилса, қандай иқтисодий чора кўрилиши мумкин? Масалан, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасини мисолга оладиган бўлсак, бу бирлашманинг асосий маҳсулоти пахтачиликка ихтисослаштирилган тракторлар чиқариш. Тракторларни ишлаб чиқариш жараёнида бирлашма бир неча ўнлаб завод ва ташкилотлардан эҳтиёт қисмлар, трактор учун ғилдираклар ва бошқа керакли маҳсулотлар олади.

Айтайлик, тракторнинг баҳоси 5 минг сўм. Тракторда бир комплект, яъни 4 дона резина ғилдирак ишлатилади. Бу ғилдиракларнинг нархи айтайлик 200 сўм (бир комплектники). Бордию шу ғилдираклар трактор бирлашмасига ўз вақтида етказиб берилмаса, трактор бирлашмаси тракторни ўз истеъмолчиларига етказиб бераолмаслиги туфайли ҳар бир трактордан 5 минг сўмлик зарар кўради. Ҳолбуки ғилдиракларни ўз вақтида етказиб бермаганлиги учун у томон завод трактор бирлашмасига арзимаган жарима тўлайди. Мана шундай камчиликлар бўлмаслиги учун жарималар етказиб берилмаган маҳсулотнинг қиймати даражасида эмас, балки умуман келтирилган ҳамма зарарни тўла қоплаш даражасида тўланиши керак. Шартномаларнинг «алоҳида шартлари» қисмида шундай мажбуриятлар — маҳсулотни жўнатувчи ва транспорт ташкилотлари, транспорт ташкилоти билан юкни қабул қилиб олувчи ташкилотлар орасидаги шартномаларда бўлиши керак. Ўйлаймизки, шундай қилинса, масъулият анча ошади ва моддий-техника таъминотида тартиб вужудга келади. Бу корхона, бирлашмаларга ва давлатга катта самара келтиради.

КПСС Марказий Комитетининг Тезисларида ҳам бу соҳада тартиб ўрнатиш ва интизомни мустаҳкамлаш, кадрларга талабчанликни ошириш зарурлиги жуда тўғри таъкидлаб ўтилган.

С. САЛИМОВ,
республика раҳбар кадрлар малакасини ошириш институти халқ хўжалигини бошқариш кафедрасининг мудири, техника фанлари доктори, профессор.

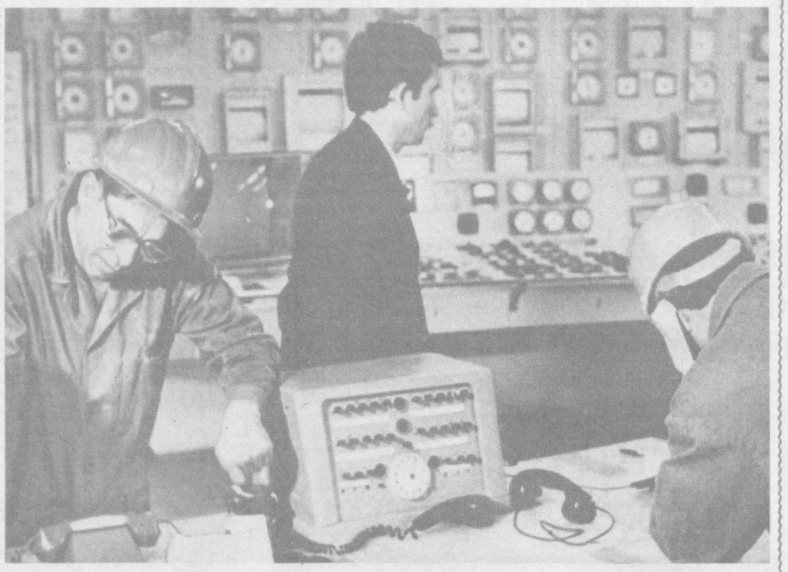

Тошкент ГРЭСининг катта машинисти, Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг делегати Қ. Мирсидиқов сменаси шу кунларда топшириқларни аъло сифатли бажараяпти, ишга виждон ва масъулият ҳисси билан ёндошмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

Иқтисодий ислоҳот уфқлари

Сир эмас, республикамиздаги қурилиш индустрияси корхоналарида лойиҳадаги қувватларни ўзлаштириш кўрсаткичи жуда паст: ўртача етмиш процентдан ошмайди. Айрим уйсозлик комбинатларида ишлаб чиқариш қувватларини ўзлаштириш 40 — 50 процентни ташкил этади. Бу албатта уй-жой муаммосини ҳал этишга тўсқинлик қилади. Шундай экан, иқтисодий ислоҳотни жорий этишдан кўзланган мақсад мавжуд асосий фондларни тўлиқ ҳаракатга келтиришдир. Ҳар бир цех ва автоматлашган линия, ҳар бир ускуна ва механизм тўла қувват билан ишлатилмас экан, хўжалик ҳисобида пировард натижага — фойдага эришиб бўлмайди. Ҳаракатсиз асосий фондларни зарар келтирувчи манба дейиш мумкин. Биргина амортизация ҳақи (ишлатилмаса ҳам ҳисобда борда) учун корхона ҳисобидан қанчадан-қанча маблағ тўланади.

Биз ««Главташкентстрой»нинг 1-уйсозлик комбинати тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш асосида ишлаётганлигидан хабар топгач, бу ерда асосий фондлардан фойдаланиш қандай аҳволда эканлиги билан қизиқдик.

— Ишлаб чиқариш қувватларини ўзлаштириш қарийб 105 процентга етди, — дейди комбинат бошлиғининг иқтисодий масалалар бўйича ўринбосари Галина Ивановна Губарева.

Бу республика миқёсида энг яхши кўрсаткичлардан бири. Коллектив Тошкентда уй-жой муаммосини ҳал этиш ишига салмоқли ҳисса қўшиш мақсадида асосий фондларни ҳаракатга келтиришда мавжуд имкониятлардан тўлиқ фойдаланаётганлиги кўриниб турибди. Хўш, бу қандай имкониятлар! Энг муҳими, барча технологик ускуналарнинг тўлиқ икки сменада ишлаши таъминланяпти. Бу меҳнат унумдорлигини тез суръатлар билан ўстириш имконини беряпти. Жумладан, шу йилнинг биринчи кварталида ҳар бир ишловчи ҳисобига пландаги 2940 сўмлик ўрнига 3198 сўмлик иш бажарилди. Ўтган йилнинг биринчи кварталига нисбатан бу борадаги ўсиш қарийб 108,3 процентни ташкил этди. Бу қувватларни тўлиқ ўзлаштиришнинг шарофати, албатта.

Гап асосий фондлардан фойдаланиш ҳақида борар экан, комбинатнинг 1-йирик панелли уйсозлик заводи ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмаслик мумкин эмас. Чунки, янги сериядаги турар жой бинолари қурилишини шу коллектив амалга оширяпти. Завод йилига 210 минг куб метр йиғма темир-бетон ишлаб чиқариш қувватига эга. Амалда эса бир йилда 227 минг куб метрдан ортиқ йиғма темир-бетон ишлаб чиқаришга эришяпти. Демак, қувватларни ўзлаштириш кўрсаткичи жуда юқори. Иқтисодий ислоҳот шуни тақозо этади. Негаки, яроқсиз ёки ҳаракатсиз турган ҳар бир ускуна ва механизм корхонага зарар келтиради. Кейинги пайтда завод ўзининг олдинги, эски ишлаб чиқариш майдонида тўрт, беш, тўққиз қаватли янги сериядаги турар жойлар учун буюмлар тайёрлашни ўзлаштириб олганлиги диққатга сазовор. Яна биринчи квартал якунини таҳлил қилайлик: агар комбинат бўйича 73,6 минг куб метр йиғма темир-бетон ишлаб чиқарилган бўлса, шунинг қарийб 55,9 минг куб метри 1-йирик панелли уйсозлик заводи улушига тўғри келади. Хуллас, бу коллектив қувватларини, маҳсулотнинг янги турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштиришда, иқтисод қилиш ва тежамкорлик омилларини кучайтиришда комбинатнинг бошқа ишлаб чиқариш бўлинмаларига ибрат кўрсатаётир.

Комбинат ишлаб чиқариш қувватини тўлиқ ўзлаштирганлиги яхши. Бироқ эски арава билан узоққа бориб бўлмаганидек, эскирган, ишлаш муддатини ўтаб бўлган, иш унуми ўсиб бораётган талаб-эҳтиёжга жавоб бермайдиган ускуналар билан узоқ вақт ҳозиргидай натижага эришиб бўлмайди. Комбинат технологик ускуналарининг бир қисми (кўприк кранлари, кассета қурилмалари, бетон қориштириш узеллари) ўн беш йилдан бери алмаштирилгани йўқ. Кутилмаганда улар ишдан чиқиб панд бериши мумкин. Шунинг учун комбинатнинг 1-йирик панелли уйсозлик заводи билан 6-темир-бетон буюмлари заводини реконструкциялашга қарор қилинди. Шунга кўра барча эскирган технологик ускуналар алмаштирилади. Реконструкциялашга жами 15 миллион сўм капитал маблағ ажратилган. Бу маблағ шу беш йилликда ўзлаштирилади. Реконструкциялаш жараёнида 60 та кўприк кранлари, 18 та кассета қурилмалари, кўплаб металл шакл ва қолипларни алмаштириш кўзда тутилмоқда. Шунингдек, мавжуд бетон ётқизгичлар, пардозлашнинг конвейер линиялари, бетон қориштириш узеллари ва бошқа техник воситалари янгилари билан алмаштирилади.

Ҳозир асосий фондларни янгилаш жараёни қандай боряпти! Биз комбинат бошлиғининг капитал қурилиш бўйича ўринбосари Александр Кильдюшевга шундай савол билан мурожаат қилдик.

— 1-йирик панелли уйсозлик заводида ҳам, 6-темир-бетон буюмлари заводида ҳам реконструкциялаш билан боғлиқ қурилиш-монтаж ишлари «Главташкентстрой»нинг 8-трести қурилиш бошқармалари кучи билан амалга оширилмоқда, — дейди Александр Васильевич. — Бироқ шуни рўй-рост айтиш керакки, реконструкциялаш графикдан орқада қолмоқда. Албатта, бунда пудратчи ташкилотларнинг ҳам айби бор. Лекин энг асосий сабаб — бу СССР Госснаби қошидаги «Союзглавстройкомплект» бош бошқармаси томонидан ҳар йили зарур ускуналар ажратилмаётганлигидир. Технологик ускуналарни янги қувватлар ишга тушириладиган йилда етказиб бериш мақсадга мувофиқ эмас. Негаки, юқоридаги иккита заводда реконструкциялаш ишлари ишлаб чиқариш тўхтатилмаган ва қувватлар камайтирилмаган ҳолда олиб бориляпти. Бундай шароитда ҳар бир ускуна ўз вақтида босқичма-босқич етказиб берилиши зарур. Акс ҳолда реконструкциялаш чўзилиб кетишидан ташқари ишлаб чиқариш тўхтаб қолиши ҳам мумкин. Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида эса бунга йўл қўйиб бўлмайди.

Александр Кильдюшев сўзида давом этиб, шундай деди:

— Юқоридаги фикримни исботлаш учун битта фактни айтиб ўтмоқчиман. 1988 йилда бизга зарур бўлган бир ярим миллион сўмлик ўрнига атиги 80 минг сўмлик истеъмол ускуналар ажратилди. Бунақада иш олға силжимаслиги аниқ. Шунинг учун ҳам биз бу масалага жиддий ёндошиб, реконструкциялаш жараёнида эҳтиёж сезилаётган ускуналарни етказиб беришни тегишли идоралар олдига қатъий қилиб қўйяпмиз.

Умиман реконструкциялаш ва асосий фондларни янгилаш учун ажратилган 15 миллион сўм капитал маблағнинг 9 миллион сўми қурилиш-монтаж ишларига сарфланади. Ҳозиргача қурилиш-монтаж ишларида ана шу маблағнинг 2 миллион сўми ўзлаштирилди. Бу давлат томонидан ажратилган маблағ, албатта. Ўринли савол туғилади: комбинат 1988 йилнинг 1 январидан тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтган экан, энди асосий фондлар қандай маблағ ҳисобига янгиланади! Бошланган технологик ҳамда техникавий ўзгаришларни эса тўхтатиб бўлмайди. Хўш, нима қилиш керак! Бу масала йил бошидаёқ ҳал қилинган. Реконструкциялаш, эскирган ускуналарни янгилаш, умуман, техникавий қайта қуролланиш асосан комбинатнинг ўз маблағи ҳамда қисман банкдан олинган узоқ муддатли кредит (қарз) ҳисобига давом эттирилади.

Комбинатнинг ўз маблағи деганда ишлаб чиқаришдан олинадиган фойда назарда тутилади. Иқтисодий ислоҳотни жорий этишдан кўзланган мақсад ҳам фойда олишдир. Комбинат иқтисодий ислоҳот йўлидан эндигина одимлай бошлаган бўлишига қарамасдан 1988 йилнинг биринчи кварталида ишлаб чиқаришдан 2,5 миллион сўм фойда олди. Бу жуда яхши кўрсаткич. Ана шу маблағнинг 500 минг сўми бюджетга, 200 минг сўми «Главташкентстрой» ҳисобига ўтказилган бўлса, қарийб бир миллион 800 минг сўми корхона ихтиёрида қолди. Бундай иқтисодий норматив реконструкциялашни давом эттириш, асосий фондларни янгилаш ва ишлаб чиқаришни ривожлантиришда комбинат учун қулай имкониятлар яратади. Ана шу мақсадлар учун бу йил фойда ҳисобидан 5,3 миллион сўм ажратиш кўзда тутилган. Бу маблағ асосан ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва фан-техника ютуқларини жорий этиш фондлари ҳисобидан қопланади.

Ишлаб чиқариш қувватлари тўлиқ ўзлаштирилганлиги ва асосий фондларнинг доим ҳаракатда бўлиши план-топшириқларни ошириб бажариш имконини беряпти. Жумладан, биринчи кварталда турар жойларни фойдаланишга топшириш плани 142,3 процент бажарилди. Умуман, белгиланган планлар ошириб бажарилмаган бирорта техник иқтисодий кўрсаткич қолмади. Бир сўз билан айтганда, комбинатда иқтисодий ислоҳотнинг истиқбол уфқлари яққол кўриниб турибди. КПСС Марказий Комитетининг Тезисларида иқтисодий ислоҳотнинг ана шу истиқболлари ёрқин белгилаб берилди.

И. НОРМАТОВ,
СССР Журналистлар союзининг аъзоси.

Бинокорларни қизиқтираётган муаммо

2000 йилгача ҳар бир оилани квартира ёки якка тартибдаги уй билан таъминлаш вазифаси уй-жой программасини ҳал этишдаги янги босқич ҳисобланади. Уй-жой қурилиши — умумий вазифа бўлиб қолди. Биргина «Главташкентстрой» бу йил жами 371 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаради. Бош бошқарма илғорлари Бутуниттифоқ XIX партия анжуманини муносиб ютуқлар билан кутиб олиш учун қурилиш бўлинмалари ташаббус кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар.

«Главташкентстрой»нинг кўп минг кишилик қурувчилар армияси ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йили планларини муддатидан олдин бажаришга интилмоқдалар. Жумладан, бизнинг 12-трест 49-қурилиш бошқармасидаги Т. Самиғов, Р. Зияев каби орденли бригадирларимиз намунаси кўпчиликка яхши маълум.

Кези келганда шуни айтиб ўтиш кераки, қурилиш соҳасидаги қайта қуриш вазифалари ҳал этиш асосан ишчи кучи билан боғлиқдир. Кейинги вақтларда қурилишда ишчи кучлари анчагина ўсгани билан ҳали кутилган мақсадга эришилгани йўқ. Ҳаммага маълумки, қурилишда ҳозир ҳам ишчи кучи етишмайди. Айниқса, ёшларнинг муқим ишлаб қолишлари учун жойларда ҳали тегишлича ғамхўрлик кўрсатилаётгани йўқ. Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси қарорларида бу муҳим масала акс эттирилса, яхши бўларди.

У. КАРИМОВ,
«Главташкентстрой» 49-қурилиш бошқармаси ходими.

Фидойи аёллар

«СССР 50 йиллиги номидаги Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида 1-цехнинг 5-участкаси гавжум. Дастгоҳлар шовқини бир зум тинмайди. Коржома кийиб олган бир неча аёлларнинг қўли-қўлига тегмайди. Бу участкада резина, шланглар, турли больтлар тайёрланади. Уларнинг чаққон ҳаракатларини кўриб, ҳавасингиз келади.

...Бундан 17 йил олдин Тамара Ибрагимова бу соҳада ишлашни хаёлига ҳам келтирмаганди. Унинг турмуш ўртоғи Исмат Бойжигитов (32-цех мастери) бирга ишлашни таклиф қилганди.

— Ие, сизларда қизлар ҳам трактор ясайдими? — деб ҳазил қилгани эсида. Исмат ака кулиб, заводни айлантирган эди.

Меҳнат инсонни улуғлайди, деган нақл бор. Бу нақлни унга устози, слесарь-йиғувчи Анна Борисова айтган эди. Унинг ишчанлиги, аёллар дилига йўл топа билиши коллектив ўртасидаги обрўйини оширди. 1981 йили шланг ишлаб чиқариш бригадасига ўтганидан сўнг, бригадир қилиб сайлашди.

...Илдам қадам ташлаб келаётган бригадирни кўрган Анна Васильевна Федюшина «Қачон қаранг тиниб-тинчимайди-я» деб кўнглидан ўтказди.

— Анна, — гап бошлади бригадир, — бугун Жумагулимизнинг туғилган куни, эсингдан чиқмасин-а. Ишчиларимиз аллақачон унга совға тайёрлаб қўйишибди. Қўлингдаги қоғоз нима, квартал планими?

— Ҳа, қара, бригадамиз квартал планини 125,5 процентга бажарган, меҳнат унумдорлиги плани 115,9 процентга адо этилган. Бу жуда катта гап. Яна цехлар бўйича социалистик мусобақада биринчи ўринни эгалласак керак.

— Бўлди, эртагаёқ театр ёки кинога тушамиз.

«Ажойиб коллективимиз бор-да, қайси бирини илғор дейишингни ҳам билмайсан, ҳаммаси ишлашни ҳам, дам олишни ҳам ўрнига қўяди» — кўнглидан ўтказди у...

Иш вақти тугади. Бир неча аёллар ичида келаётган озода кийинган, сочлари чиройли қилиб турмакланган аёл кўзимга иссиқ кўринди. Ёнидагилар ҳам таниш. Бу Тамара етакчилик қилаётган бригада қизлари эди.

Ҳа, бу коржомали аёллар тиниб-тинчимас, корхонада ҳам, оилада ҳам фидойи инсонлардир!

М. ЙЎЛДОШБОЕВА,
ТошДУ студенти.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

КОСМОСДА СОВЕТ— ҲИНДИСТОН ҲАМКОРЛИГИ

ДЕҲЛИ. Тухумбадаги космик полигондан М-100 маркали янги метеорологик ракетани учириш замонавий ракета техника ёрдамида атмосфера ҳодисаларини ўрганишда Совет — Ҳиндистон ҳамкорлигини амалга оширишда муҳим бир босқичнинг бошланиши бўлди. Ҳиндистон космик тадқиқотлар ташкилоти (ИСРО)нинг бу ерда тарқатилган ахборотида маълум қилинишича, ракетага ўрнатилган илмий аппаратлар планетанинг экватериал зонасида атмосфера юқори қатламларини тадқиқ этиш борасида муҳим тажрибаларни бажариш, Ер юзи турли районларида об-ҳаво шароитларини ялпи математик моделлаш учун турли илмий маълумотлар йиғишга мўлжалланган.

Совет ва Ҳиндистон олимлари ИСРО билан СССР гидрометеорология Давлат комитети ўртасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида тузилган протоколга мувофиқ, космик метеорология соҳасидаги ишларни муваффақият билан амалга оширмоқдалар. Бу ишлар 1970 йил декабрида бошланган ва ўшанда метеорологик ракеталар ҳамда баландга учириладиган зона шарлар ёрдамида об-ҳаво тўғрисидаги маълумотлар илк бор йиғила бошлаган эди.

САВДО-СОТИҚ РИВОЖЛАНМОҚДА

КОБУЛ. ТАСС мухбири Юрий Тиссовский хабар беради: Афғонистон миллий экономикаси давлат ва кооператив секторларининг шу йилга қарийб 50 миллиард афғонийдан иборат савдо оборотини режалаштирди. Бу ўтган йилги кўрсаткичдан 9 процент ортади.

«Кабул таймс» газетаси шу ҳақда хабар берар экан, бу ҳисоблар пойтахтда ва вилоятларда чакана савдони кенгайиши, чет эллардан бериладиган бепул ёрдам кўпайиши, маҳаллий ишлаб чиқариш моллари сотишни кучайтириш тўғрисидаги маълумотларга асосланган, деб таъкидлайди. Одатдагидек катта-катта министрликлар амалга ошираднган улгуржи савдо ҳиссаси ҳам 2,5 миллиард афғоний кўпайди.

ТУРКИЯДА КОММУНИСТЛАР УСТИДАН СУД БОШЛАНДИ

АНҚАРА. Туркия Компартияси Марказий Комитетининг бош секретари Ҳайдар Қутлу, Туркия Ишчи партияси бош секретари Нихат Сарғин ва уларнинг сафдошлари устидан суд бошланди. Мазкур суд мажлиси Анқарадаги давлат хавфсизлиги суди (ДХС) залида очилди, эрта тонгдан бошлаб шу бино олдида демократик жамоатчилик намояндалари, маҳаллий журналистлар ва чет эл журналистлари тўплана бошладилар.

Анқарадаги суд жараёнининг боришини кузатиб туриш учун бу ерга Европанинг турли мамлакатларидан 70 дан кўпроқ жамоат ва сиёсат арбоби, чет эллик юристлар, тараққийпарвар халқаро ташкилотларнинг вакиллари келдилар. Улар орасида Франция сенатори, машҳур юрист Шарль Ледерман, таниқли грек композитори ва жамоат арбоби Микис Теодаракис (у Греция делегациясига бошчилик қилмоқда), Европа парламентининг депутати Франсис Вюрц бор. Газеталарнинг хабар беришича, 400 дан кўпроқ маҳаллий адвокат турк коммунистларини ҳимоя қилмоқчи.

Туркиянинг оммавий ахборот воситалари, чет элнинг ахборот агентликлари ва бу ерда ишлаётган хорижий журналистлар ана шу суд жараёнига катта эътибор бермоқдалар.

Аммо журналистларнинг кўпчилиги, адвокатлар ва хорижий кузатувчиларнинг анчагина қисмини мажлислар залига киритишмади. Маъмурларнинг баҳонаси битта: давлат хавфсизлиги судининг масъул вакили мажлислар зали фақат юз кишига мўлжалланган, деб айтган эмиш.

Х. Қутлу ва Н. Сарғин суд залига олиб келиниб, суд мажлиси бошланганини эълон қилинганидан кейин ҳимоячилар адвокатлар, журналистлар ва кузатувчиларнинг ишлаши учун нормал шароит яратиш мақсадида мажлисни бошқа бинога кўчиришни талаб қилишди. Аммо суд ана шу адолатли талабни рад этди. Х. Қутлу ва Н. Сарғин ўзларининг биринчи баёнотларида, бизни сиёсий эътиқодимиз учун суд қилмоқдалар, бинобарин биз суд мажлиси ошкора бўлишини талаб қиламиз, деб таъкидладилар.

Туш вақтида танаффус эълон қилинди. Давлат хавфсизлиги суди вакилларининг айтишича, турк коммунистлари устидан бошланган суд мажлиси уч кун давом этади.

Объективда—Финляндия

Маст ҳайдовчиларнинг айби билан транспорт ҳодисаларининг кўпайишидан ташвишга тушган йўл хизмати ходимлари фалокатларнинг олдини олиш юзасидан мамлакат йўлларида қатор тадбирларни амалга оширишга киришдилар. Маст ҳолда ушланган ҳайдовчиларга нисбатан қатъий маъмурий чоралар кўрилмоқда.

СУРАТДА: Хельсинкидаги ҳайдовчиларни текширувчи назорат пости.

Прессфото — ТАСС фотоси.

КАЛЕЙДОСКОП

СОДДАЛАР УЧУН ЖАННАТ

Америкалик Иллинойс Уильям Робертсон йирик товламачиликка нуқта қўйишга муваффақ бўлди. Бунинг барчаси газетадаги ғалати эълондан бошланди. У бу эълонни ногоҳон ўқиб қолган. Дональд Цойг ва Эстер Браун бошчилик қилаётган компания қизиққан кишиларга уларнинг ўлимларидан сўнг жаннатдан жой олиб беришларига киришишган эмиш. Албатта, бу маълум миқдордаги пул учун қилинарди. Робертсон томонидан ўтказилган тергов шуни кўрсатдики, деб ёзади «Магазин» (Руминия) ҳафталиги. Бу икки товламачи мазкур эълон орқали 31 мингга яқин кишини топишган. Улар ҳам ўз навбатида жаннатда «истиқомат» қилиш учун катта пуллар беришган.

МАНА БУ РЕКОРД...

Францинялик Жан Анжело руҳий касалликлар касалхонасида санитар бўлиб ишлайди. Яқинда у бўлиб ўтган мусобақада ғолиб чиқди. Бу мусобақанинг шарти... чўчқанинг хуруллашини айнан кўрсатиб беришдан иборат эди.

Жан 15 та рақибини ортда қолдирди. У болаларини чақираётган она чўчқанинг овозини қойилмақом қилиб ўхшатган, деб ёзади Югославиянинг «Политикин забавник» журнали.

ХИЗМАТИНГИЗГА ЯРАША

Англиядаги патент бюроларидан бирига ниҳоятда кўп шикоятлар тушган. Уларнинг ҳаммаси чивиндан сақланиш учун чиқарилаётган дори-дармонларнинг ниҳоятда паст даражада тайёрланганлигидан...

Дирекция эксперимент ўтказишга қарор қилди. Ушбу дори-дармонларни ишлаб чиқаришга рухсат берган уч ходимга ана шулардан ўзлари фойдаланиб кўришлари тавсия этилган. Препарат ишончни оқламади. Натижада унинг ижодкорлари чивинга таланишган, деб хабар қилади «Работническо дело» газетаси.

ИНҚИЛОБНИНГ ОТАШИН КУЙЧИСИ

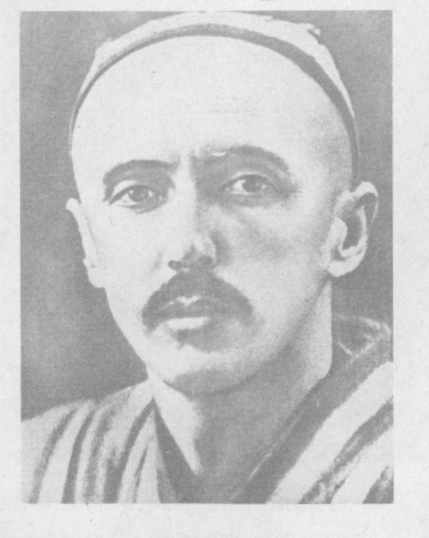

Ҳамзанинг 100 йиллиги олдидан

Қардошлик туйғулари

Ўзининг ғоявий асоси марксча-ленинча дунёқараш бўлган социалистик реализм адабиётининг муқаддас вазифаларидан бири кишиларни интернационализм руҳида тарбиялашдан иборатдир. Адабиётда умуминсоний ва интернационал ғояларни ифодалаш жараёни миллий анъаналар, айни чоғда қардош халқларнинг оғзаки ва ёзма адабиёти анъаналари заминида ривожланиб боради.

Зотан ҳар бир совет ёзувчисининг ижодий камолотида, новаторлик изланишларида миллий классик адабиёт билан бирга умумсовет адабиётини ташкил этувчи қардош халқлар адабиётининг ҳам алоҳида роли ва ўрни бордирки, бу ҳодиса социалистик миллатлар ўртасидаги биродарлик ғояларининг ифодаси сифатида кундан-кун такомиллашиб бормоқда.

Қардош ёзувчиларни бир-бирига яқин қилган нарса аввало шаклан миллий, мазмунан социалистик бўлган интернационал адабиётнинг марксистик эстетикага асосланган умумий ижодий принципи бўлса, иккинчидан улар бадиий асарларининг ўзаро таржима этилиши процессида янада яқинлашган ва ранг олган ижод услубларининг яқин ва муштараклигидадир.

Ўзбек совет адабиётида бу хусусдаги сўзни шубҳасиз Ҳамза Ҳакимзода ижодий фаолияти мисолидан бошлаб ўрганилиши лозим. Бунга ёзувчи ижодий йўналишининг ўзи даъват этади. Ўз даври илғор ғоялари билан суғорилган, ундаги гуманистик ва революцион тенденция билан қуролланган Ҳамза Туркистон халқлари тарихида ва унинг маданий ҳаётида жуда катта прогрессив роль ўйнаган рус демократик ва бошқа қардош халқлар илғор маданиятининг кучли таъсирида ўсди.

Татар ва Озарбайжон матбуотидаги асарларнинг Ўзбекистонда кенг тарқалиши, театр санъатининг мунтазам бўлиб турган гастроллари халқимиз маданий ҳаётида, адиб ва санъаткорларимизнинг ижодий камолатида катта роль ўйнагани шубҳасиз.

1911 йилда биринчи бор Ўзбекистонга Илёсбек Ошқазорский бошлиқ татар труппаси келган. Бу труппа Ўзбекистоннинг шаҳарларида «Бахтсиз куёв», «Уч хотин билан турмуш», «Хўжа ҳам приказчик» каби асарларни намойиш этган. 1912 йили Комил Мутъийнинг Ўзбекистон шаҳарларидаги концертлари эса, ерли аҳолини, хусусан зиёлиларни Европа ва Шарқ музика маданияти, ижрочилик санъати билан таништиришда муҳим омил бўлди.

Ёзувчи Асқад Мухтор маданиятимиз тараққиёти тарихини, унинг ривожланиш манбаларини кузатиш натижасида: «Мен Ҳамзанинг Мирза Фатали Охундов ижодини ҳам, Ғали Асқар Камол, Абай, Тўқай ва бошқалар ижодини ҳам яқиндан билганлигига шубҳа қилмайман. У қардош халқлар адабиёти традициясини чуқур ўрганган», — деганида жуда ҳақли эди. Бу ҳодисани Ҳамза ижоди тараққиётидаги қатор факт лар мисолида кўриш мумкин. Масалан, Ҳамзанинг «Гул» тўпламларидаги кўпчилик асарларида шеърнинг вазн ва ритмик хусусиятлари, композицияси (хусусан савол-жавоб усулида воқеанинг ривожланиб бориши)да татар қўшиқларининг поэтик оҳанги сезилиб туради. Буни шоирнинг ўзи ҳам таъкидлайди. Масалан, у «Гул» тўпламларининг бирига кирган «Мактублар» асарини Комил Мутъий қўшиқларига ўхшатма қилиб, ундаги формани ижодий ўзлаштирган ҳолда ёзганини баён этади. Шеърни бошламасдан илгари «Татар ҳофизларидан муҳтарам Муҳаммад Комил ал — Мутъий ҳазратларининг куйина мувофиқ бир шеър ўлуб, тўрт мисраи қиз тарафиндан ўқилур» деб ёзади. Шунингдек революцион онгининг ўсишида ҳам бошқа муҳим фактлар қатори илғор ғояли татар интеллигенциясининг таъсири кучли бўлганини Ҳамза ўзининг автобиографиясида қайд этади. У ёзади: 1908 йилда Наманганга бориб, 7—8 ой таҳсил этганимдан сўнг, ҳозирги маориф (Наманганда) раҳбари Абдулла Тўқмуллин билан тасодиф этиб, ундан яхши раҳбарлик олдим... ул (А. Тўқмуллин) меним қўлимда ўз қаламим билан юз саҳифадан ортиқроқ эски усулдаги шеърий ёзмаларимни кўриб, тарбияга киришди. 1905 йил рабочий инқилобини ҳам мен шунда ўргандим...».

Маълумки, татар революцион демократ шоири Абдулла Тўқай поэзиясида ижтимоий-сиёсий тема, халққа ўтказилаётган жабр-зулмга нисбатан ғазаб мотивлари муҳим ўрин тутади. У меҳнаткашларнинг турмуш шароитларини ифода этганда тенгсизлик, ҳуқуқсизликнинг асл сабабларини очиб беришга интилади, озодлик ва тенгликка эришиш учун фаол курашга чақиради:

Ишчи ўртоқ, кураш даркор, кураш даркор,
Курашмаган ишчиларга етар озор:
Эзгу ишлар курашмоқлик ҳуқуқ учун,
Кураш, ишчи! Кураш ишчи!

1907—1908 йилларда сиёсий онги, кўзи очилиб келаётган халқ дилидан чуқур ўрин олган революцион чақириқ руҳидаги бундай шеърлар демократик тенденциядаги ёзувчилар эътиборини жалб қилиши табиий эди. Татар поэзияси ва драматургиясининг мухлиси бўлган Ҳамза учун эса, бу мисралар катта намуна кучига эга бўлди.

Абдулла Тўқай ижодининг муҳим қисмини жамиятнинг текинхўр, сохта диний унсурларига қарата ёзган социал сатираси ташкил этади. Шоир халқнинг бошига оғир мусибатлар солаётган дин аҳлларини «текинхўр юқсуяклар ҳам қорин солган қовоқ бошлар», «бахтимиз» ва «умид иқболимизни» поймол этган «очкўзлар» деб таърифлайди. А. Тўқайнинг бундай асарлари Ҳамзада катта таассурот қолдиради.

Ҳамзанинг кўпчилик революцион ва маърифатпарварлик руҳидаги шеърлари ва «Эшон иши» сатиралари, шунингдек:

Бу гавдам бесўнақай устидаги хум калла,
Булар учун исроф бўлмиш, эсиз малла,
Бир дока салла-ю ўттиз карра малла,
Ҳар дона тасбиҳда ўзга зикр ҳар палла:
Бир донаси деҳқон уйидан чақирур ғалла,
Бир донаси маълум киссалардан чақирур тилла,

деб шариат аҳлларини кучли ҳажв билан фош этувчи «Қуйи совет идораларига сайловга киролмаган бир эшон ўпкасига жавобан» сатирик шеъри ва бошқа ҳажвий асарлари Абдулла Тўқайнинг асарлари билан кўп жиҳатдан ҳамоҳанглигининг боиси шундадир.

Ҳамза қардош озарбайжон адабиёти билан ҳам жуда қизиқди, унинг энг йирик бадиий асарлари билан танишди.

Ўзбек революцион демократик адабиётининг шаклланиш ва ривожи даврида Озарбайжонда чиқа бошлаган «Мулла Насриддин» журналининг роли катта бўлди. Айниқса, «Мулла Насриддин»нинг актив иштирокчилари ва ташкилотчиларидан бири бўлган Алиакбар Собирнинг ижодий тажрибаси намуна бўлди. Ҳамзанинг Собир асарларини ва бошқа озарбайжон ёзувчиларининг асарларини севиб ўқигани, уларга ўхшатмалар ёзганини унинг замондошлари қайд қилади. «Мулла Насриддин» журнали ўз ватанидан ташқари Ўрта Осиёдагина эмас, мамлакатнинг бошқа чеккаларида... ҳам кенг тарқаган эди, —дейди 20-йиллар адабий ҳаётининг актив иштирокчиларидан бири шоир Тошқин, — ундаги ҳажвлар шунчалик ҳаётий ва кучли эди. Сўнгроқ китоб бўлиб чиққан Собир Тоҳирзоданинг «Хўп-хўпнома»сини эса С. Айний, Ҳамзалар қатори бизлар ҳам севиб ўқирдик. Айний ва Ҳамзалар ундаги сатиралар услубида кўпгина шеърлар ёзишган эди».

Собир сатираларидаги фош қилиш услуби, умуман шеърларидаги революцион руҳ Ҳамза поэзиясининг табиатига мос, гўё улар бир-бирларини тўлдираётгандек бўлиб кўринади. Бу хусусда Собирнинг «Аҳ-аҳ» сарлавҳали шеъри билан Ҳамзанинг «Бир эшон ўпкаси» шеъри характерлидир.

Ҳамза ўзбек миллий демократик адабиётидаги бу типдаги бадиий анъаналар ва бошқа илғор тенденцияларни жуда катта мароқ ва қунт билан ўрганиб, ижодий ўзлаштирган эди. Унинг Собир ижоди билан таниш бўлиши эса асарларидаги социал мотивни кучайтириш, поэтик формаларнинг хилма-хиллигини оширишга ёрдам берди.

Социалистик ўзбек ва қозоқ адабиётлари ўртасидаги ҳамкорлик ва ижодий алоқалар ҳақида фикр юритганда дастлаб Октябрнинг тонгида жўшқин революцион ижодлари билан ўз миллий адабиётларига асос солган Сакен Сайфуллин ва Ҳамза Ҳакимзода ижодий алоқаси ҳақида фикр юритиш керак. Бу икки жўшқин қалб эгаси бир-бирининг ижоди билан таниш бўлган ва Тошкентда икки маротаба учрашгандир. Ҳамза билан Сакен ўзбек ва қозоқ адабиётларида халқларнинг пролетар бирлигини, социалистик биродарлигини куйлаган дастлабки шоирлар эди. Уларнинг пролетариатнинг бирлиги, мамлакатимизнинг қудратини куйловчи революцион шеърларида чинакам интернационализм мотивлари баралла эшитилиб туради. Сакен Сайфуллин ижоди революцион пафос ва сафарбарлик руҳи билан суғорилган:

Подшолар, ҳоқонлар кўп макон этган,
У кўҳна тартиблар йўқолсин энди.
Эй азамат, кўзингни оч, юрма сен бўш,
Ҳайқир сен ҳам, олға бос, бирлаш, бош қўш!—

каби мисраларни ўз ичига олган шеърларига Ҳамзанинг революция арафаларида яратган «Ишчилар, уйғон», «Ҳой, ишчилар» шеърлари жуда ҳамоҳангдир:

Бизнинг замон, хизматчилар,
Майдонга чиқ, ишчилар!
Бу кун эркинг олар кундир,
Кўзинг оч, меҳнатчилар!

Ҳамза сингари Сакен ҳам биринчилардан бўлиб қозоқ адабиётида социалистик ғоя тантанаси учун курашувчи ижобий қаҳрамонни, меҳнат кишиси, ишчи образини изчил равишда поэтик воситалар билан тасвирлаган.

Аҳмад Дониш, Муқимий ва Фурқат маърифатпарварлик ғояларининг давомчилари сифатида майдонга чиққан Ҳамза ва Айнийларнинг ижодий алоқалари ўзбек ва тожик халқи қардошлигининг ёрқин тимсолидир. Тожик совет адабиётида ҳақиқий реалистик саҳна асарлари майдонга келишида Ҳамза драматургияси жуда катта таъсир кучига эга бўлди. Унинг «Бой ила хизматчи» ва «Майсаранинг иши» пьесалари тожик тилига таржима қилиниб, дастлабки саҳна асарлари сифатида ижро этилди. Ҳамзанинг тожик совет адабиётига бўлган таъсири ҳақида Мирзо Турсунзода бундай ёзади: «...Рус, тожик революцион қўшиқлари қаторида ўзбек қўшиқларини, шу жумладан Ҳамза Ҳакимзода қалами билан ижод этилган «Ишчилар уйғон», «Ҳой-ҳой отамиз» ва бошқа шу каби жанговар қўшиқларни жону дилимиз билан куйлар эдик...

Биз ёш тожик қаламкашлари учун Демьян Бедний, Лоҳутий, Айний асарлари нақадар азиз бўлса, Ҳамза Ҳакимзода асарлари ҳам шу қадар мўътабар эди». Қорақалпоқ адиблари биринчи қорақалпоқ драмаси бўлган Қосим Авезовнинг «Тилак йўлида», А. Ўтеповнинг «Тенгини топган қиз» пьесалари, «Бой ила хизматчи» драмаси таъсирида, ундан ижодий ўрганиш натижасида яратилганини мамнуният билан қайд қиладилар.

Ҳамза ижодининг қардош адабиётлар билан боғловчи бу қирралари адабиётларимизнинг қон-қардошлиги, интернационал бирлигининг тимсоли сифатида катта аҳамият касб этади.

Ғаффор МЎМИНОВ,
Беруний номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати.

Устозни хотирлаб

Ҳурматли «Тошкент оқшоми» редакцияси!

1904—1913 йилларда Тошкентда адвокат Убайдуллахўжаев ва Ҳижрон тахаллусли шоир Абдулла Авлонийларнинг ижтиҳоди билан «Садойи Туркистон» номли газетада ҳафтада икки бор босилиб чиқа бошлади. Газетада Муҳаммад Шариф Сўфизода, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Хислат, Тўлаган Хўжамёров — (Тавалло, Мирмулла Шермуҳамедов, Лайли хоним Самарқандий) ва яна бир қанча шоирлар ўз ижодлари билан қатнашдилар. Ўша йил Абдулла Авлоний (менинг домлам) томонидан бир кичик баёз «Сабзазор» Тош босмада чоп этилиб, тарқатилади.

Менда мазкур асарнинг тўртинчи саҳифасидан охиригача бор. Сизнинг шу йил 18 апрелдаги оқшомхонларга мурожаатингизни ўқиб, мазкур асардаги Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг шеърини кўчириб юборяпман. Шу билан мени дастлаб саҳна оламига етаклаган устозимни озгина бўлса ҳам хотирлаган бўламан.

Мен 1918 йил охирида Ҳамза аканинг раҳбарлигида, Маҳсидўзлик маҳалласидаги «Турон» театр биносида, унинг ўз асари «Заҳарли ҳаёт ёки ишқ қурбонлари»да Элликбоши, 1919 йилнинг биринчи ярмида «Фарғона (лошмон) фожиаси»нинг учинчи бўлимида зўрланадиган қизнинг отаси ролини ижро этганман...

Энг охир, Шоҳимардон фожиасидан 7—8 ой бурун, Ҳамза билан Самарқандда Маориф комиссарлиги биносида учрашиб, бир соатча унинг ижодий ишлари борасидаги сўзларини тинглаган эдим... Минг афсуски, у руҳонийлар қиёфасига кириб олган босмачиларнинг тошбўронидан ҳалок бўлди... Ўчмас ном қолдирди.

Камоли эҳтиром билан:
Музаффар МУҲАМЕДОВ.

Ҳамза Ҳакимзода **НИЕЗИЙ**

Аҳволимиз

Чиқди ҳақ сўз учун аччиғларимиз!
Қорага ёпишиб сариғларимиз!
Биздами айб ёки деҳқонда!
Шўра бўлғой чиқиб тариғларимиз!
Қадимнинг расмини тутуб суннат,
Бидъат ўлди ҳамма қилиғларимиз!
Тўша, деб нафсу жаҳли-тўрига
Илмнинг наҳридан балиғларимиз!
Ҳусн сайри савоб деб онлар!
Қолди бўлмай бузов силиғларимиз!
Чиқодур қошлигу ўпони қўйиб!
Буриндан бехабар йириғларимиз!
Тортишиб қўш-қупоқни боёнлар!
Синди кетди синггиб қатиғларимиз.
Илм ила иттифоқ ўлса эди!
Ортиб ичкай эди мушиғларимиз!
Қолдиму ўтмаган фабрикoнга!
Бўйрадан тортибон бу чиғларимиз!
Ҳар куни бир қабат тушар этидан
Семиз ўлмай ҳамон ориғларимиз!
Топмай аввал балони чорасини:
Чиқа-сўнг нолаю дариғларимиз!
Қолди ҳаркас қўлида мисли гаров:
Дўппи, тўн, маҳсию қийиғларимиз:
Ҳар тарафда фасона бўлгандир!
Ушбу расвочилик қизиғларимиз!
Ғафлатинг хўб кириб жуволдизи
Босдимукин ҳамма қитиғларимиз!
Эмди бир ойнага боқайлик-чи,
Тобидан тушдиму мийиғларимиз!
Маддаи жаҳл — ила варам қилгон!
Ваҳшатинг зарбида қилиғларимиз!
Уралик бир тепиб фасод-ёлсун!
Илм отлиғ муҳим тийиғларимиз!
Марҳами-маърифат ёпишдиралим!
Шояд ўлсун сиҳат эзиғларимиз!
Шояд ўлмасми кутубларда!
Илм-ўқув фарз дегон битиғларимиз!
Газита сафҳасига дарж айланг
Чуволиб қолмасун титиғларимиз!
Ҳар замон ўқисак олуб қўлға
Қолса шояд ҳамма қичиғларимиз!

Улуғ адибга бағишлаб

Куни кеча Тошкентдаги 116-мактабда ўзбек совет адабиётининг асосчиси Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийга бағишланган адабий кеча бўлиб ўтди. Кечага мактаб ўқувчилари билан бирга ота-оналар, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтининг бир гуруҳ муаллимлари ва бошқа меҳмонлар ташриф буюрдилар.

Дид билан безатилган зал одамлар билан тўла. Кеча ташкилотчиларидан бири Жалил Тўхтаев Ҳамзанинг ўзбек совет адабиётидаги ўрни ва бу кечанинг аҳамияти ҳақида қисқача гапириб ўтди. Юқори синф ўқувчилари, Файзиева, Орипова, Каримова, Орифжоновалар Ҳамзанинг ижоди, ҳаёти ҳақида гапирдилар ва унинг шеърларидан ўқидилар. Шундан сўнг мактаб драма тўгарагининг аъзолари буюк адибнинг «Заҳарли ҳаёт ёҳуд ишқ қурбонлари» драмасини маромига етказиб ижро этдилар. Кеча сўнгида залга йиғилганлар асарни саҳналаштирувчи адабиёт ўқитувчиси Т. Аҳмадкабировни ва роль ўйнаган ўқувчиларни олқишлаб, гуллар тақдим этдилар.

Файзулла ИСМОИЛОВ,
Шораҳмат ҚУРБОНОВ,
Нодир МАҲМУДОВ,
ўқувчилар.

М. Назаров фотолари.

КОИНОТДАГИ ХАБАРЧИ ЙЎЛДОШЛАР

Ҳурматли редакция! Телевизион кўрсатувлар узоқ шаҳарлардан олиб берилганда қандай усул ва имкониятлардан фойдаланилади? Шу ҳақда маълумот берсангиз.

Ш. Икромов,
Х. Жалилов,
М. Комилов,
Улуғ Ватан уруши ветеранлари, пенсионерлар.

Биз матбуотда она Ватанимизнинг чекка ўлка территориялари аҳолисининг янги телепрограммаларни қабул қилишга муваффақ бўлганини ёки радио ва телеэшиттиришлар сифатининг яхшиланганлиги тўғрисида ахборотларни ўқиб турамиз. Дарҳақиқат, оқшомхонлар сўрашганидек, радио ва телевизион эшиттиришлар программаларини бутун ватанимиз, ҳатто чет элларга узатиш қандай амалга оширилади?

Радио тўлқинлари барча йўналишларда тарқала олишини ҳаммамиз биламиз. Улар тўғри чизиқли, атмосфера қатламларидан синиб қайтиш орқали, тўсиқларни айланиб ўтиш билан планетамизнинг бошқа нуқталарига етиб бориши мумкин.

1967 йилгача телерадио эшиттириш тўлқинларини тарқатиш асосан қувватли телемарказлар ва кичик қувватли кўп сондаги ретрансляторлар қуриш билан амалга ошириб келинди. Кейинчалик бутун ватанимиз территориясига телекўрсатишлар программасини оширишни бу усулда таъминлаш мақсадга мувофиқ эмаслиги сезилиб қолди. Ана шу пайтда космос техникаси, жумладан, сунъий Ер йўлдошлари инсонга ёрдамга келди.

1965 йилнинг 23 апрелида эллипстик орбитага чиқарилган «Молния-1» Москва билан Владивосток ўртасида телевизион алоқани амалга оширди. Ер йўлдоши орбитасида битта фокуси ер шари жойлашган ўта чўзинчоқ эллипс ташкил қилинди. Бу орбитанинг апогеи Ер шарининг шимолий, перигеи эса жанубий қутбида жойлашган бўлади. «Молния—1» перигейдан ўтиш вақтида ерга яқин (500 километр) келади ва қисқа вақт ичида (2 соатда) уни айланиб ўтиб кетади. Бу даврда ҳеч қандай алоқа ўрнатилмайди. Йўлдошнинг айланиш даври эса 12 соатга тенг. Қолган 10 соат давомида йўлдош ернинг Узоқ Шарқ ва Сибирь территорияси устида худди «илиниб» қолгандек ҳаракат қилади. Чунки у Ердан 40 минг километр (апогей)гача узоқлашади. Ана шу вақт ичида телевизион алоқа ўрнатилади.

Йўлдош ерни суткасига икки марта айланиб ўтади. Фақат шунинг биттасида телевизион алоқа амалга оширилади, иккинчисида эса бошқа давлатлар билан алоқа ўрнатиш мумкин. «Молния—1» цилиндр шаклида бўлиб, олтита қуёш батареялари ва иккита йўналтирилган параболик антенналар билан жиҳозланган. Булар орбитага чиқиб олганидан кейин автоматик равишда очилади. Йўлдош ердан қабул қилинган сигнални маълум территорияга етказиб беради.

1983 йилга келиб йўлдош телевизион тармоғи таркибига «Молния» йўлдошлари ва 100 та «Орбита» қабул қилиш ер станциялари кирди. «Орбита» станцияси диаметри 12 метр айланма ҳаракатланувчан бўлган параболик антеннадан иборат бўлиб, у айлана шаклидаги иншоот ичида жойлашган бўлади. Унинг ерда қабул қилиш қурилмаси ҳам бор. «Орбита» қабул қилинган сигналларни (йўлдошлардан) маҳаллий телевизион марказларига, ретрансляция станцияларига, эфирга тарқатади.

Сифатли алоқани амалга ошириш мақсадида «Радуга» ва «Горизонт» типидаги геостационар йўлдошлар экватор текислигида жойлашган айлана шаклидаги орбитага чиқарилган. Улар ердан 36 минг километр баландликда бўлиб айланиш даври бир суткага — ернинг айланиш даврига тенг. Улар шунча баландликда туриб ернинг қайси территорияси устига чиқарилган бўлса, шу территорияни доимо «кўриб» туради, чунончи йўлдош Ер билан баравар айланади. Ер қабул қилиш станцияси антеннасини бир марта йўлдошга тўғрилаб олиши телевизион алоқа ўрнатиши учун кифоядир.

Узоқ Шарқ (қисман), Сибирь ва Узоқ Шимол районларини телефикация қилиш учун «Экран» телевизион йўлдош алоқа тармоғи ташкил қилинди. Бу системада ватанимизнинг 9 миллион аҳолиси яшайдиган 40 процент территорияси қамраб олинди. Дастлабки «Экран» йўлдоши 1976 йил 26 октябрда геостационар орбитага чиқарилди.

Урал, Ўрта Осиё ва Узоқ Шарқ районларини телевизион эшиттиришлар программаси билан таъминлаш учун «Москва» системаси ишга туширилди. Бу система таркибига «Горизонт» йўлдошлари ҳам киради. Йирик саноат, маъмурий ва маданий марказлар ўртасида телефон ва телеграф алоқасини ўрнатиш, Москвадан марказий радиоэшиттиришлар программаларини, газета тасвирларини узатишда ҳам «Радуга», «Горизонт» ва «Молния» йўлдошларидан фойдаланилмоқда.

Урозғали КНАЗБОЕВ,
инженер.

Мойчечак аптечкаси

Шифобахш ўсимликлар

Қадим замонлардан бери одамлар ўз юз, қўл териларининг чиройли, соғлом бўлиши тўғрисида ўйлаб келадилар. Косметика 400 йил аввал ҳам ривожланган. Одамлар ўсимлик илдизлари, меваларини йиғиб, улардан латта ёки пахтани ҳўллаб оғриётган жойга қўйиш учун суюқ, сепадиган ва сурадиган дорилар тайёрлашган.

Халқ медицинасининг тажрибалари изсиз йўқолмаган. Маълум бўлишича, ўсимликларда терига фойдали таъсир этувчи танин, витаминлар, эфир ёғлари ва гармонлар бор. Бизнинг саноатимиз хилма-хил косметик маҳсулотларни кўплаб чиқаради. Фабрика маҳсулотлари албатта уй шароитида қайнатиб пиширилган ёки ўсимлик ширалари, қиёмлари, шарбатларига қараганда фойдали. Лекин ҳар вақт керакли крем ёки лосьонлар қўл келавермайди. Теварак-атрофда эса шифобахш ўсимликлар кўп. Ёзда табиатдаги шифобахш ўсимликларни йиғиб олиш, қуритиш, сақлаш билан улардан йил давомида фойдаланиш мумкин.

Шулардан бири мойчечак ҳақида қисқача маълумот берамиз.

Мойчечак шифобахш ўсимликлардан бири. Унинг калта, хунук, майда гуллари, оқ барглари, баланд тармоқланган пояси гулдасталарнинг ҳуснига ҳусн қўшолмайди, лекин гулининг шифобахш хусусиятини ҳеч қайси ўсимлик эгаллай олмайди. Уни ёз бўйи кундузи, қуруқ ҳавода, шудринг йўқлигида йиғиш мақсадга мувофиқ. Йиғиб, тезда қуритилади, юпқа қават қилиб тахлаб, соя жойга қўйилади. Уни 35 даража иссиқдан ортиқ бўлган жойда сақламаслик керак. Офтобда қуритиш ҳам мақсадга мувофиқ эмас. Акс ҳолда мойчечакдаги эфир ёғи парланиб, унинг шифобахш, фойдали хусусияти йўқолади.

Гулни қўл билан, ток қайчи билан кесиб олиш тафсия этилади. Гулнинг ҳаммаси кетма-кет кесилмайди, фақат бир оз пастга эгила бошлаганларигина кесилади. Шу даврда улар жуда фойдали бўлади.

Мойчечак гулининг шираси ошқозон-ичак мускулларининг қисилишини, тиришиши, тортилиб қолишини, санчиқ берадиган оғриқларни бартараф қилишда ишлатилади. Шунингдек, унинг ширасидан жароҳатланган жойни ювишда, примочка қилишда (латта ёки пахтани ундан тайёрланган ширага ҳўллаб олиб, оғриқ бераётган жойга қўйишда), қизитиб (чипқон, газак, йиринг бойлаган) яраларни даволашда, шамоллаганда фойдаланиш мумкин.

Мойчечак спиртли шираси ҳам фойдали. Майдаланган мойчечак гули 70 процентли спирт билан аралаштирилади, уй ҳароратида бир ҳафта омухта бўлгунча сақланади. Устки қабатдаги суюқлик эзиб олинган сув икки қаватли докадан ёки фильтр қоғоздан ўтказилади. Ундан пардозланишда фойдаланса бўлади.

Қуруқ соч учун мойчечакли сув тайёрлаш: 70 грамм мойчечак шираси, 25 грамм спирт, 5 грамм глицирин олиб аралаштирилади. Ундан юз терисини покизалашда фойдаланса бўлади.

Соч-соқолни олгандан сўнг компресс қилиш учун эритма тайёрлаш: бир чой қошиқ мойчечакнинг майдаланган гули бир стакан сувда қайнатилади, 10—15 минут омухта бўлгунча қайнатилади, совутилади ва фойдаланилади.

А. РАСУЛЕВ,
132-мактабнинг биология ўқитувчиси.

Редактор
Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҲУНАР-ТЕХНИКА ДАВЛАТ КОМИТЕТИНИНГ
ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИ
1988-1989 ўқув йили учун

Қабул эълон қилади

24-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ЎРТА МАЪЛУМОТЛИЛАР ГРУППАСИГА:

Ўзбек тилида ўқиш учун: ошпаз, саноат моллари сотувчиси, озиқ-овқат моллари сотувчиси. Ўқиш муддати — 1 йил.

Мева-сабзавот маҳсулотлари сотувчиси. Ўқиш муддати — 8 ой.

Рус тилида ўқиш учун: «ИНТУРИСТ» ошпази (миллий ва чет эл таомларини тайёрлаш ўргатилади), официант (чет тили ўқитилади). Ўқиш муддати — 2 йил.

8-СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИЛАР ГРУППАСИГА:

Ўзбек тилида ўқиш учун: ошпаз, қандолатчи, саноат моллари сотувчиси, озиқ-овқат моллари сотувчиси. Ўқиш муддати — 3 йил.

Рус тилида ўқиш учун: ошпаз, қандолатчи, саноат моллари сотувчиси. Ўқиш муддати — 3 йил.

24-ўрта ҳунар-техника билим юрти Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги, СССР Чет эл туризми давлат комитети, Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети ва Чкалов номли авиация бирлашмасининг умумий овқатланиш ва савдо корхоналарида, кафе, ресторан ва ошхоналарда ишлаш учун мутахассислар тайёрлайди.

Билим юртига 8-10 синф ҳажмида маълумотли, 15 ёшдан 30 ёшгача бўлган қизлар қабул қилинади.

8-синф ҳажмида маълумот билан ўқишга кирган ўқувчилар бепул овқат, кийим-кечак билан таъминланадилар, ўрта маълумот билан ўқишга кирган ўқувчилар эса 30 сўм ҳажмида стипендия оладилар. Уларга ишлаб чиқариш практикаси даврида меҳнат ҳақининг 50 процента тўланади.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртига ўрта маълумот билан кириб ўқишни битирганлар ихтисоси бўйича диплом, 8-синф ҳажмида маълумот билан кириб ўқишни битирганлар эса эгаллаган ихтисоси ва ўрта маълумот ҳақида диплом оладилар.

Билим юртини «аъло» баҳо билан битирганлар олий ва ўрта махсус ўқув юртларига киришда имтиёзларга эга бўладилар.

Билим юртида бадиий ҳаваскорлик ва спорт секциялари мавжуд.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: билим юрти директори номига ёзилган ариза, маълумоти тўғрисида ҳужжат, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома (ёки паспорт), иш жойидан ёки мактабдан характеристика, турар жойидан справка, ота-онасининг иш жойидан справка, 086/У формадаги медицина справкаси, 3х4 см. ҳажмдаги 6 дона фотосурат, таржимаи ҳол.

Билим юрти адреси: 700114, Тошкент шаҳри, Киров райони, Юнусобод массиви, 18-квартал, 24-ўрта ҳунар-техника билим юрти (9, 167-автобусларнинг «27-мактаб»; 67э, 8-автобусларнинг «17-квартал»; 112-скорий автобуснинг «Гвардейская кўчаси»; 83-автобуснинг «18-квартал» ва 60э, 82-автобусларнинг «122-мактаб» бекатлари).

С. И. СТРЕЛКОВ НОМИДАГИ 2-ПОЛИГРАФЧИЛАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

БИЛИМ ЮРТИ ЎРТА МАЪЛУМОТЛИ ФОТОНАБОР ЭЛЕКТРОН ҚУРИЛМАЛАРИДА ИШЛОВЧИ ОПЕРАТОР, КОРРЕКТОР-НАБОРЧИ, ОФСЕТ БОСМА ПЕЧАТНИКЛАРИ, ЛИНОТИПИСТ, ҲАРФ ТЕРУВЧИ, ПЕЧАТНИК ВА МУҚОВАЧИЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ.

БИЛИМ ЮРТИГА 15-18 ЁШДАГИ 8-10 СИНФНИ ТАМОМЛАГАН ЎҒИЛ ВА ҚИЗ БОЛАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юртини тамом қилганлар тўлиқ ўрта маълумот ва ҳунар олганликлари ҳақида диплом оладилар.

Билим юртига қабул қилинганлар бепул кийим-бош ва 3 маҳал иссиқ овқат билан таъминланадилар.

10-синфни битирганлар учун ўқиш муддати 1 йил бўлиб 30 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар. 9-синфни тамомлаганлар II курсга қабул қилинадилар.

Билим юртини имтиёзли диплом билан тамомлаганлар Москва ва Львов полиграфия институтларига, Тошкент тўқимачилик институтининг полиграфия бўлимига ўқишга юбориладилар.

Ўқиш муддати узлуксиз меҳнат стажига киради.

Билим юртида ўқишлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Зарурий ҳолларда ётоқхона берилади.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: билим юрти директори номига ариза, автобиография, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт (асли), маълумоти ҳақида гувоҳнома (асли), 6 дона фотосурат (3х4 см. ҳажмда).

Адрес: Тошкент шаҳри, Чилонзор райони, Нурхон кўчаси, 21-уй (метронинг «СССР 50 йиллиги» станцияси).

33-АВИАЦИЯ ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

Учиш аппаратларининг слесарь-йиғувчиси, механика-йиғув ишлари слесари, ремонтчи-слесарь, парчинлаб иш бажарувчи, кенг профилдаги станокчи (токарь, фрезерчи, чархловчи, сонли программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори) тайёрлайди.

ЎҚИШГА 8-10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўрта мактабни битирган ўқувчилар учун ўқиш муддати — 6-10 ой.

Билим юртини тамомлагач ўқувчиларга тегишли касб бўйича малака олиб чиққани ҳақида диплом берилади.

Ўқувчилар ўқиш даврида 65 сўмдан стипендия оладилар. 8-синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар учун ўқиш муддати — 3 йил. Билим юртини тамомлагач уларга тегишли касб бўйича малака олиб чиққани билан бирга ўрта маълумот ҳақидаги диплом берилади.

Ўқиш даврида ўқувчилар ётоқхона, 3 маҳал овқат, иш кийими ва ишлаб чиқариш практикаси даврида ишлаб топган меҳнат ҳақининг 50 проценти билан таъминланадилар.

Ўқиш муддати умумий меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

МАШҒУЛОТЛАР РУС ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юртини битириб чиққанлар В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига йўлланма оладилар.

Билим юрти спорт базасига эга. Унинг қошида волейбол, футбол, сузиш, бокс, эркин кураш бўйича спорт секциялари, авиамоделчилар, бадиий сўз тўгараклари, вокал-чолғу ансамбли, миллий чолғу асбоблар ансамбли, духовой оркестр, радиотўгарак, тасвирий санъат студиялари ишлаб турибди.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш шарт: директор номига ариза, 8-синфни тамомлаганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки ўрта маълумот ҳақидаги аттестат, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, медицина справкаси (086/У форма), 6 дона фотосурат (3х4 ва 4х5 см. ҳажмда).

МАШҒУЛОТЛАР 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Бизнинг адрес: 700207, Тошкент шаҳри, Генерал Петров кўчаси, 331-уй (30, 8, 171-автобуслар; 6, 29-трамвайларнинг «С. М. Кадишев номидаги билим юрти» бекати). Телефонлар: 96-58-20, 96-39-72, 96-47-70.

56-ТОШКЕНТ ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ЙИГИРУВЧИ, ТЎҚУВЧИ, КАЛАВАЛОВЧИ, ХОМ ИП ТАЙЁРЛОВЧИ, ИП ЭШУВЧИ, ТАРОҚЛОВЧИ, ЎРОВЧИ, АЙЛАНТИРУВЧИ КАСБЛАРИ БЎЙИЧА МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 1-3 ЙИЛ.

ЎҚИШГА 8-10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқиш даврида 3 йил таълим оладиган ўқувчилар бепул иссиқ овқат, кийим-бош; 10-синфни битириб ўқишга кирган ўқувчилар ойига 30 сўм стипендия ва база-корхона ҳисобидан қўшимча 40 сўм устама ҳақ билан таъминланадилар.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида барча ўқувчиларга иш ҳақининг 50 проценти тўланади.

3 йил таълим олган ўқувчилар билим юртини тугатгач касб ўрганиб чиқиш билан бирга тўлиқ ўрта маълумот оладилар, билим юртини аъло баҳолар билан тамомлаган ўқувчиларга техникумлар ва олий ўқув юртларига имтиёзли шартлар билан ўқишга киришлари учун йўлланма берилади.

Ўқиш даври узлуксиз меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

ЎҚИШ ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юрти ўз ётоқхонасига, спорт комплексларига эга, техника ижодиёти, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди.

Билим юртига ўқишга киришни хоҳловчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари шарт: ариза, маълумот ҳақидаги ҳужжат, медицина справкаси, 6 дона фотосурат (3х4 см. ҳажмда), характеристика, яшаш жойидан справка.

АРИЗАЛАР ҲАР КУНИ СОАТ 9 ДАН 18.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

МАШҒУЛОТЛАР—ГРУППАЛАР КОМПЛЕКТЛАШУВИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

Адрес: 700198, Тошкент шаҳри, Сергели райони, Қўйлиқ массиви, 5 «Б» квартали, 51-уй (37э, 45, 55, 104, 111-автобуслар; 26-трамвай; 11, 30, 31-маршрутли автобусларнинг «Диспетчерская» бекати). Телефонлар: 90-61-11, 90-19-81, 90-60-09, 90-62-24.

Театр

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 14/VI да **Вестсайд-87** (15.00), **Отасининг қизи** (19.00), 15/VI да **Келинлар қўзғолони** (19.00).

Кино

13 ИЮНДА БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ТУН СЎНГИДА» (18, 21.00), «ШАҲРИЗОДАНИНГ ЯНГИ ЭРТАКЛАРИ» (17, 20.00).

Чайка — «53-ЙИЛНИНГ СОВУҚ ЁЗИ...» (17, 19, 21.00).

Москва — «ТУН СЎНГИДА» (16.00, 18.20, 20.40).

Нукус — «САЛЬВАДОР» (18.30, 20.45).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «КОМАНДА 33» (жуфт соатларда).

Ватан — «53-ЙИЛНИНГ СОВУҚ ЁЗИ...» (тоқ соатларда ва 20.45).

Лисунов номли — «КОМАНДА 33» (тоқ соатларда).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «АБАДИЯТ НИҲОЯСИ» (18.30, 21.00).

14 ИЮНДА БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ТУН СЎНГИДА» (12, 15, 18, 21.00), «ШАҲРИЗОДАНИНГ ЯНГИ ЭРТАКЛАРИ» (11, 14, 17, 20.00).

Чайка — «53-ЙИЛНИНГ СОВУҚ ЁЗИ...» (11, 13, 15, 17, 19, 21.00).

Москва — «ТУН СЎНГИДА» (11.00, 13.30, 16.00, 18.20, 20.40).

Нукус — «САЛЬВАДОР» (11.00, 13.30, 16.00, 18.30, 20.45).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «КОМАНДА 33» (жуфт соатларда).

Ватан — «53-ЙИЛНИНГ СОВУҚ ЁЗИ...» (тоқ соатларда ва 20.45).

Лисунов номли — «КОМАНДА 33» (тоқ соатларда).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «КУМУШ НИҚОБ» (12, 14.00), «АБАДИЯТ НИҲОЯСИ» (16.00, 18.30, 21.00).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДОСААФ РЕСПУБЛИКА БИРЛАШГАН ТЕХНИКА МАКТАБИ
пулли тайёрлов курсларига

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

— **«А» категориядаги ҳайдовчилар** (мотоциклчилар);

— **«ВС» категориядаги ҳайдовчилар** (профессионал шофёрлар);

— **автомобилларнинг механиклари.**

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, 56-алоқа бўлими, Олтитепа проезди, 37-уй (Метронинг «М. Горький» станцияси).

ҲАВАСКОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

Й. ОХУНБОБОЕВ НОМИДАГИ ШАҲАР МАДАНИЯТ УЙИ 60 ЁШГА, ШАҲАР ХАЛҚ ТЕАТРИ 30 ЁШГА ТЎЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

ўз ижодий фаолиятини мустаҳкамлаш мақсадида

Халқ театри (драма бўйича), **миниатюра театри, мақомчилар ансамбли, рубобчилар ансамбли, рақс тўгараги, дуторчи қизлар ансамбли, вокал ансамбли, карнай-сурнай ансамбли, бадиий ўқиш тўгаракларига**

ҲАВАСКОРЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Хоҳловчи қиз ва йигитлар маданият уйига келиб ёзилишлари мумкин.

Мурожаат учун адрес: Ҳамза кўчаси, 10-уй (1, 18, 21-троллейбусларнинг «Калинин номли майдон» бекати).

ДИҚҚАТ!

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети қошидаги
КООПЕРАТИВЛАР ФАОЛИЯТИНИ МУВОФИҚЛАШТИРИШ БЎЛИМИ

Кооперативлар ташкил этиш ва улар фаолиятини йўлга қўйишда
ЁРДАМ КЎРСАТАДИ,
ҳамма масалалар юзасидан
КОНСУЛЬТАЦИЯЛАР БЕРАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 3-қават. Телефонлар: 33-61-54, 33-67-25.

В. И. Ленин номли Тошкент метрополитени қошидаги
«ЭКСПРЕСС» УЙ-ЖОЙ ВОСИТАЧИЛИК КООПЕРАТИВИ

ўзларининг бўш уй-жой майдонларини бошқа шаҳарлардан келган кишиларга бир кундан 30 кунгача муддат билан ижарага берувчи гражданларни

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

Бир ўрин учун 1 суткага — 2 сўм ҳақ тўланади.

Мурожаат учун адрес: Метронинг «Тошкент» станцияси. Темирйўл вокзали томонидан чиқилади. Телефонлар: 68-37-02, 67-85-19.

Ўзбекистон сополи

Амалий санъатнинг бу қадимий тури асрлар қаъридан бизнинг давримизгача етиб келган мўъжизалардан биридир. Бу санъат намунаси бизнинг кунларимизда янгидан-янги нафис ва ўзига хос миллий нақшлар билан тугал формага эга бўлди.

Безак ва нақшларга диққат билан қарасангиз, улар сизга кўп нарсаларни эслатади...

Оқ фондаги мовий феруза ранг нақшлар Риштон кулолчилигига хос бўлса, ҳаворанг сатҳдаги тўрсимон оқ нақшлар Хоразм кулолчилик мактабига хосдир.

Шаҳрисабз сополи кўтаринки, байрамона гулли нақшлари билан ажралиб туради. Бу хил сопол буюмлар оч-қизғиш тупроқдан ясалади. Қадимда усталар бундай тупроқни узоқ тоғ этакларидан келтиришган.

Сополдан ясалган ўзига хос буюмлар хонага миллий руҳ бахш этиш билан бирга серқуёш Ўзбекистондан ажойиб эсдалик-совға ҳамдир.

РЕСПУБЛИКА «ОЛМОС» УЛГУРЖИ-ЧАКАНА САВДО БИРЛАШМАСИ МАГАЗИНЛАРИДА РИШТОН БАДИИЙ БУЮМЛАР ЗАВОДИ ВА ХИВА БАДИИЙ КЕРАМИКА ЗАВОДИНИНГ МАҲСУЛОТЛАРИНИ СОТИБ ОЛИШЛАРИНГИЗ МУМКИН.

РЕСПУБЛИКА «ОЛМОС» УЛГУРЖИ-ЧАКАНА САВДО БИРЛАШМАСИ.

Қиш ғамини ёзда енг!

Бу ҳикматли сўзнинг ижроси ўзингизга боғлиқ. Фақатгина вақт топиб Тошкентдаги «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг янги моделлар коллекцияси кўргазмасига борсангиз, у ерда ажойиб янгиликлар билан танишасиз.

Сиз бу ерда КУЗГИ ВА ҚИШКИ НОРКА ЁҚАЛИ МОДАЛИ ПАЛЬТОЛАРНИНГ ЯНГИ МОДЕЛЛАРИ билан танишибгина қолмасдан, ёқтирсангиз ҳатто уларни сотиб олишингиз ҳам мумкин.

КЎРГАЗМА 15 ИЮНЬ КУНИ СОАТ 17 ДА ЎТКАЗИЛАДИ.

Магазин адреси: Космонавтлар проспекти, 41-уй, метронинг «Ойбек» станцияси.

Магазин соат 10.00 дан 19.00 гача ишлайди, танаффус — 14дан 15 гача, дам олиш куни — якшанба.

«ЗАРЯ» ФИРМАЛИ МАГАЗИНИ.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги
П. Ф. БОРОВСКИЙ НОМЛИ ТОШКЕНТ ШАҲАР МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ
1988-1989 ўқув йилига

Қабул эълон қилади

БИЛИМ ЮРТИ ЎРТА МЕДИЦИНА ХОДИМЛАРИНИ ТАЙЁРЛАЙДИ.

10- СИНФНИ БИТИРГАНЛАР ҚУЙИДАГИ БЎЛИМЛАРГА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР:

— **медицина ҳамшираси;**

— болаларни даволаш муассасалари учун медицина ҳамшираси — ўқиш муддати 1 йилу 6 ой;

— акушерка — ўқиш муддати 2 йилу 6 ой;

Ҳужжатлар 31 июлгача қабул қилинади.

Имтиҳонлар: она тилидан (иншо), химиядан (оғзаки).

8-СИНФНИ БИТИРГАНЛАР ҚУЙИДАГИ БЎЛИМЛАРГА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР:

— медицина ҳамшираси;

— болаларни даволаш муассасалари учун медицина ҳамшираси — ўқиш муддати — 2 йилу 10 ой.

Ҳужжатлар 31 июлгача қабул қилинади.

Имтиҳонлар: она тилидан (диктант), математикадан (оғзаки).

КЕЧКИ БЎЛИМГА медицина ҳамшираси касбига 10-синф ҳажмидаги маълумотга эга бўлиб, бирон медицина муассасаларида ишловчилар қабул қилинади.

Аризалар 15 сентябргача қабул қилинади.

Имтиҳонлар: она тилидан (иншо), химиядан (оғзаки).

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар:

— директор номига ариза; маълумоти тўғрисида гувоҳнома; даволаш-профилактика муассасасидан берилган 086/У формадаги медицина справкаси;

— турар жойидан справка,

— меҳнат дафтарчасидан кўчирма,

— 4 та фотосурат (3х4 см. ҳажмда)

— туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт шахсан кўрсатилади.

Ҳужжатлар якшанба кунларидан ташқари, ҳар куни соат 9. 00 дан 17. 00 гача қабул қилинади.

Адрес: Тошкент шаҳри, 700015, Боровский кўчаси, 8-уй (1, 2, 3, 4, 5, 13, 22, 25, 28-трамвайларнинг «Санъат музейи» бекати ёки «Куйбишев кўчаси» бекати; 1, 5, 8, 10, 17-троллейбусларнинг «Ташсовет касалхонаси» бекати.).

Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг
ЎҚУВ КОМБИНАТИ
ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС ҲАЙДОВЧИЛАРИНИ ТАЙЁРЛАЙДИГАН КУРСЛАРГА

Қабул эълон қилади

Ўқиш — кундузги ва кечки.

Трамвай ҳайдовчилар учун ўқиш муддати — 5 ой. Ўқишга 20 ёшдан кичик бўлмаган кишилар қабул қилинади.

Троллейбус ҳайдовчилар учун ўқиш муддати — 6 ой. Ўқишга 21 ёшдан кам бўлмаган кишилар қабул қилинади.

Ойига 70 сўм стипендия тўланади.

Курсларга қабул қилинганлар трамвай-троллейбусларда бепул юрадилар.

Ёлғиз кишиларга ётоқхонадан жой берилади.

ҚУЙИДАГИ АДРЕСЛАРГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН:

1-трамвай депоси — Гайдар кўчаси, 50-уй;
2-трамвай депоси — Ғафур Ғулом кўчаси, 57-уй;
3-трамвай депоси — Красновосточная кўчаси, 3«а» уй;
1-троллейбус депоси — Т. Шевченко кўчаси, 28-уй;
2-троллесбуй депоси — Пионерская кўчаси, 4-уй.

МАШҒУЛОТЛАР — ГРУППАЛАРНИНГ КОМПЛЕКТЛАШУВИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

Тошкент шаҳар Собир Раҳимов райониддаги 29-ўрта мактаб томонидан **Иноятов Шомансур Шомуратович** номига берилган 726025 номерли йўқолган

8-СИНФНИ ТУГАТГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ ГУВОҲНОМА
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар Октябрь районидаги 38-ўрта мактаб томонидан **Маҳмудова Маҳфуза Вахитовна** номига берилган 035112 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

КИТОБСЕВАРЛАР ДИҚҚАТИГА!

ТЕМАТИК КИТОБ АУКЦИОНИ

СЕНТЯБРЬ ОЙИДА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА НАВБАТДАГИ АНТИКВАР БУКИНИСТИК КИТОБЛАР АУКЦИОНИ ЎТКАЗИЛАДИ

5-«КИТОБЛАР АЛМАШУВ» **магазини адабиётларни қабул қилишга киришди.**

Ким ошди китоб савдосида 1976 йилгача чиқарилган нашрлар қатнаша олади.

Аукционга қабул қилинадиган китоблар тематикаси: поэзия, тарих, фалсафа, оммалашган обуна нашрлари.

Магазин адреси: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон кўчаси, 8-уй, Телефон: 45-22-35.

«Ташкнига» шаҳар китоб савдоси идораси.

КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ХИМИЯ-ФАРМАЦЕВТИКА ЗАВОДИ

артиш-тозалаш материаллари сифатида 1 килограмми 70 тийиндан

дока резгиларини СОТАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, К. Цеткин кўчаси, 41-уй. Телефон: 56-73-55.

ДИҚҚАТ!

ПС 110/10 киловатт қувватли «Киров» электр тармоғининг 110 кв. ли юқори кучланишили линияси реконструкция қилиниши муносабати билан

14 июнь соат 9 дан 18.00 гача Юнусобод массивига электр қуввати бериш ТЎХТАТИЛАДИ

Справкалар учун телефон: 33-78-46.

«Ташгаз» бирлашмаси коллективи ерости газ қувури хизмати слесари, 1942 йилдан КПСС аъзоси, шахсий пенсионер
Абдуазим ҚЎЧҚОРОВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг маҳаллий саноат бошқармасига қарашли бадиий конструкторлик бюроси коллективи кадрлар бўлими бошлиғи Б. Д. Аҳмедовга онаси
Назми АҲМЕДОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08-74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58-85; фан ва ўқув юртлари — 32-53-10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55-32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Р. — 16690. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 20.00 да қўл қўйилган. [График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим]. А. 2133. Тиражи — 108.220. 64690. 1 2 3 4 5 6 7 89 10.